

Hørningplanken

Ved restaurering af Hørning Kirke i 1896 blev der fundet en egeplanke med udskåret ormeslyng på den ene side og bemaling på den anden side. Planken blev sendt til Nationalmuseet, og er nu kendt som Hørningplanken.

Planken har vist sig at være en del af en trækirke fra ca. 1050. Trækirken blev påvist ved udgravning i Hørning Kirke i 1960.

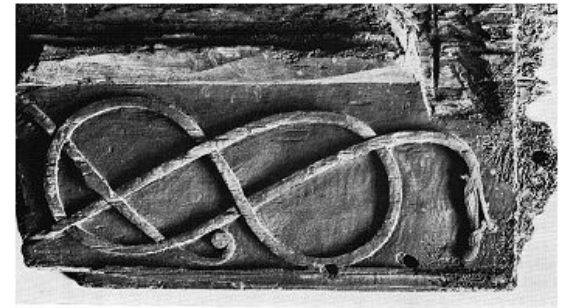
Hørningplankens
placering i trækirken

Trækirken,
-model på
Moesgård Museum

Hørningplanken

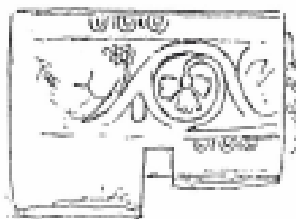
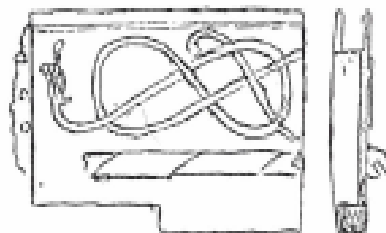

Hørningsplanken:

indførelse i Nationalmuseets protokol

Hørningsplankens indførelse i Nationalmuseets protokol.

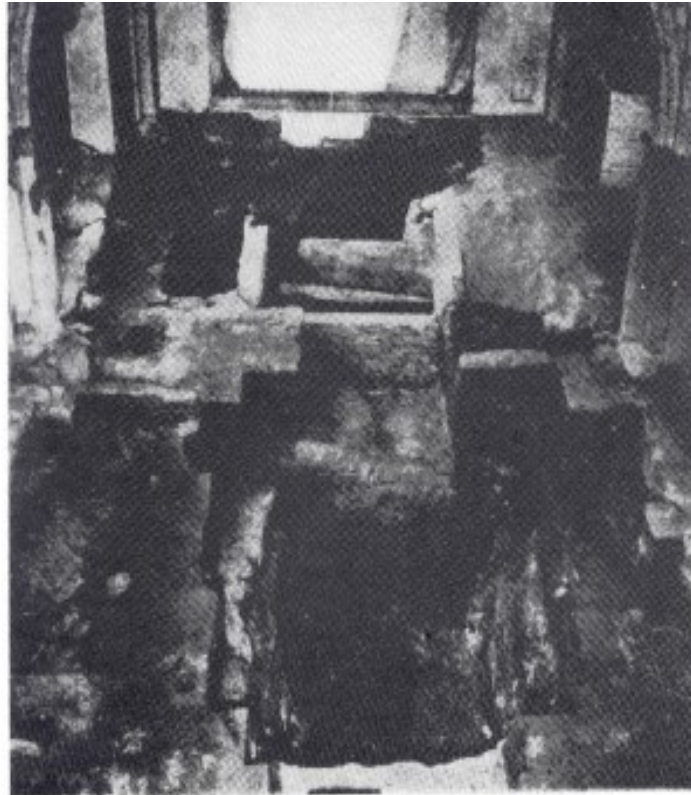
2309. En særdeles mærkeligt Stykke egetømmer til en træbygning kommer til en Træbygning fra den tidlige Middelalder, udfærdiget på den ene side malet på den anden Side. Det er $4\frac{1}{2}$ " tykt, 22" h. 35" l., men synes afsavet eller afhugget for den ene Ende. Til den anden Ende udløber Stykket i en Not med 3 Bolthuller (se hørn. Skiz. 2e). I Overkanten af det ses en $2\frac{1}{2}$ " br. 4" dyb Fals. I hvis Side er to Bolthuller.

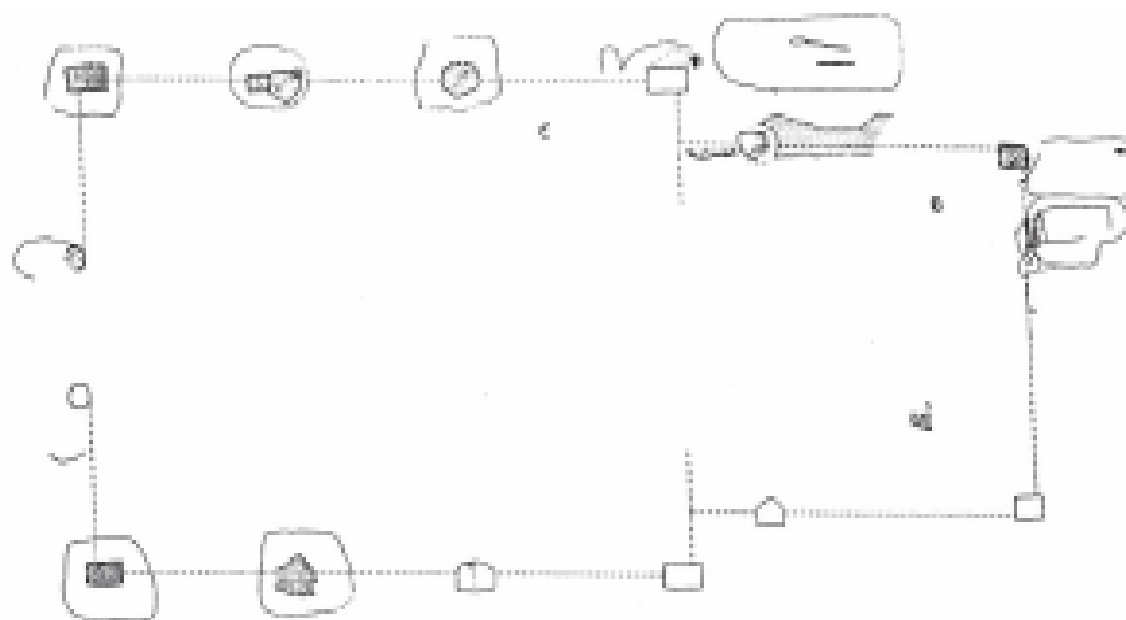
Et særdeles mærkeligt stykke egetømmer til en træbygning fra den tidlige middelalder udfærdiget på den ene side, malet på den anden side. Det er $4\frac{1}{2}$ " tykt, 22" h, 35" l, men synes afsavet eller afhugget for den ene ende. Til den anden ende udløber stykket i en not med 3 bolthuller. I overkanten ses en $2\frac{1}{2}$ " br., 4" dyb fals i hvis sider er to bolthuller

Hørning Kirke

Restaurering og udgravning i 1960 -64

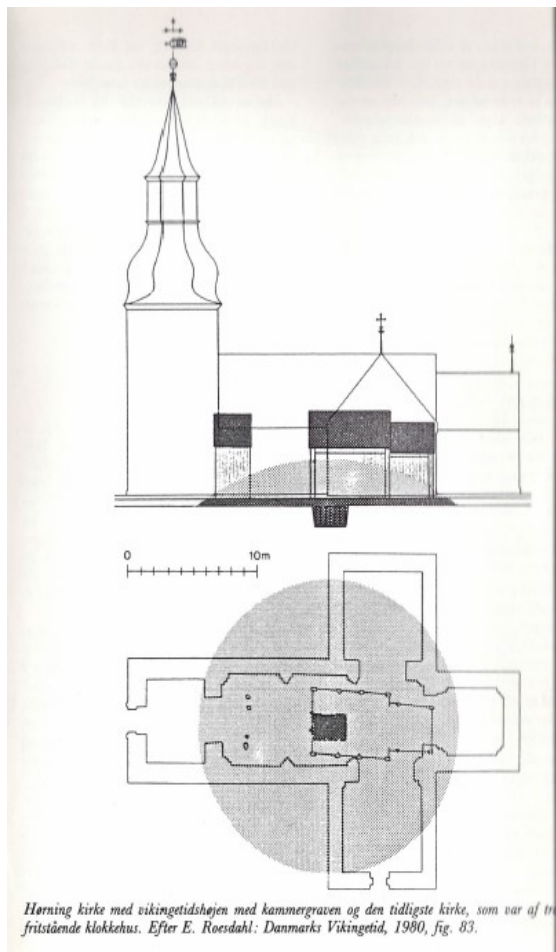
Hørning Kirke, -udgravning 1960

Fundne stolpehuller mv efter
trækirke

Hørning trækirke, plan. 1:100. Den formodede vægflugt er angivet med punkteret streg. Efter Nationalmuseets Arbejdsmark 1961, s. 13.

Hørning kirke, stavkirken og kammergrav med gravhøj

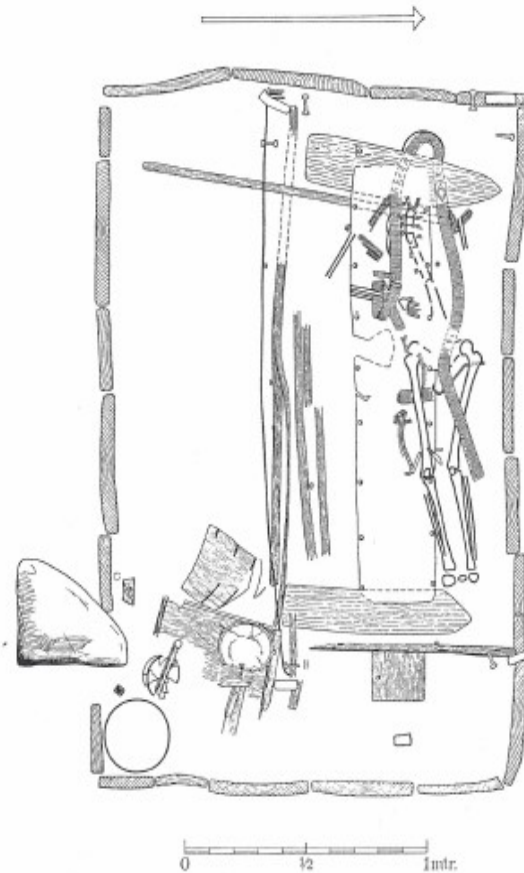

Ved udgravning i Hørning Kirke i 1960-64 blev der fundet rester af en trækirke fra ca. 1050.

Under resterne af trækirken blev fundet en kammergrav, hvor en rig vikingekvinde har været begravet.

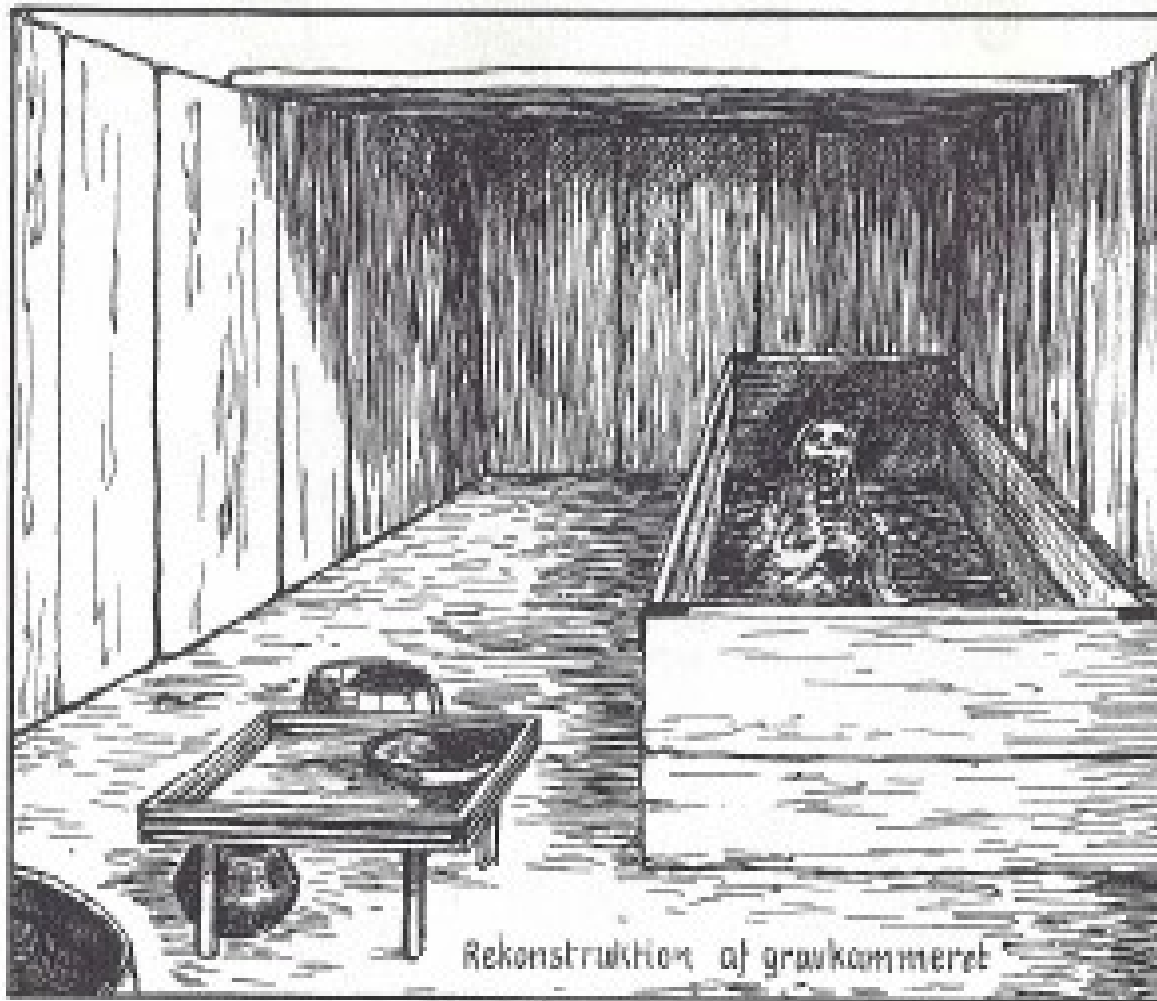
Graven var oprindeligt placeret i en gravhøj med en diameter på ca. 20 m.

Kammergraven fra ca. år 950

Plan af kammergraven under Hørning kirke. Markeringen af træ i kammerets lodrette planker er kun en signatur, da der alene var bevaret aftryk efter plankenderne. Bordet og bronzevaskelødet ses nederst t.v. Efter Nationalmuseets Arbejdsmark 1961, s. 25.

Kammergrav Hørning Kirke

Ved kirken er der udgravet en gravhøj -"Hørninggraven"- som indeholdt en kammergrav med en af de rigeste kvindegrave vi kender fra Danmarks vikingetid. Kvinden var ikklædt en fantastisk dragt med sølvindvirkede bånd og medgivet rige gravgaver - bl.a. det ældst kendte træbord vi har i Skandinavien og et prestigefyldt vaskefad i bronze. Stavkirken fra Hørning er siden hen blevet rekonstrueret ved Moesgård Museum.

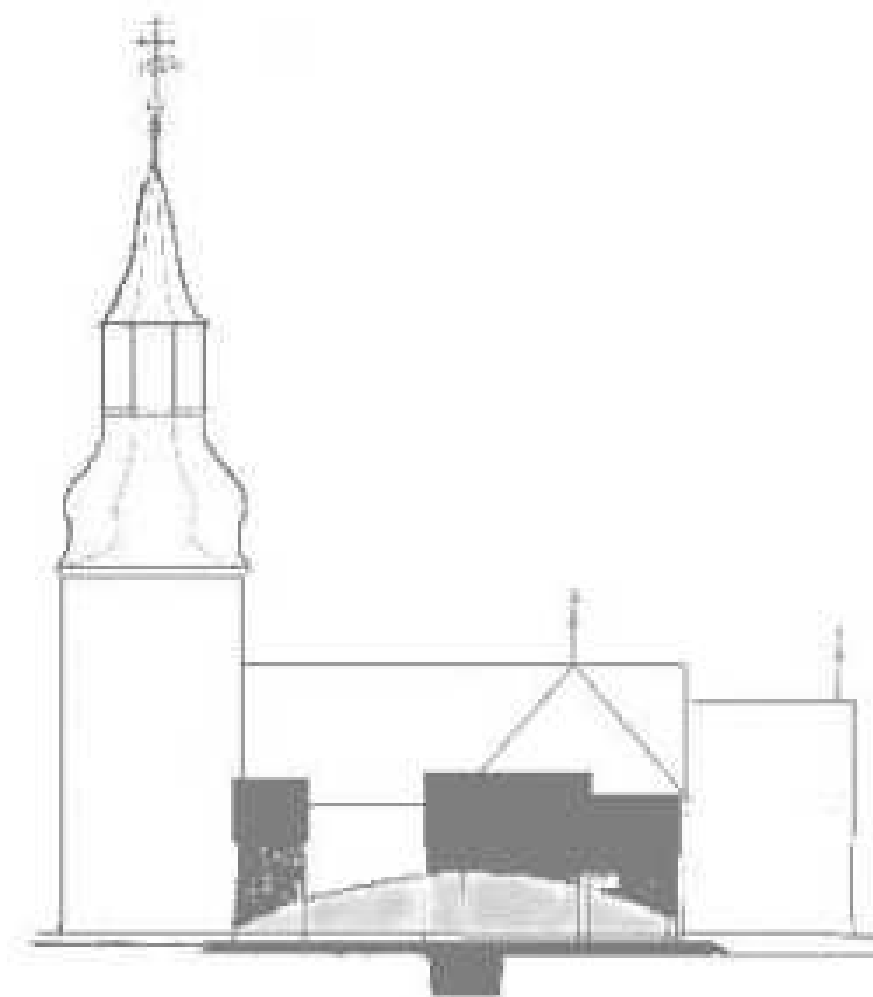
Indhold af kammergraven fra vikingetiden

- **5 glasperler**
- **En lille kniv med sølvskaft**
- **2 små hvæssestene (til synåle)**
- **Rester af en sølvindviklet dragt**
- **Spor af trææske og af et rundt kar**
- **Et simpelt uornamenteret kar**
- **Spor af en væltet træbøtte**
- **Et lille kvadratisk bord (1/4 er bevaret)**
- **Et fad af bronzeblik**

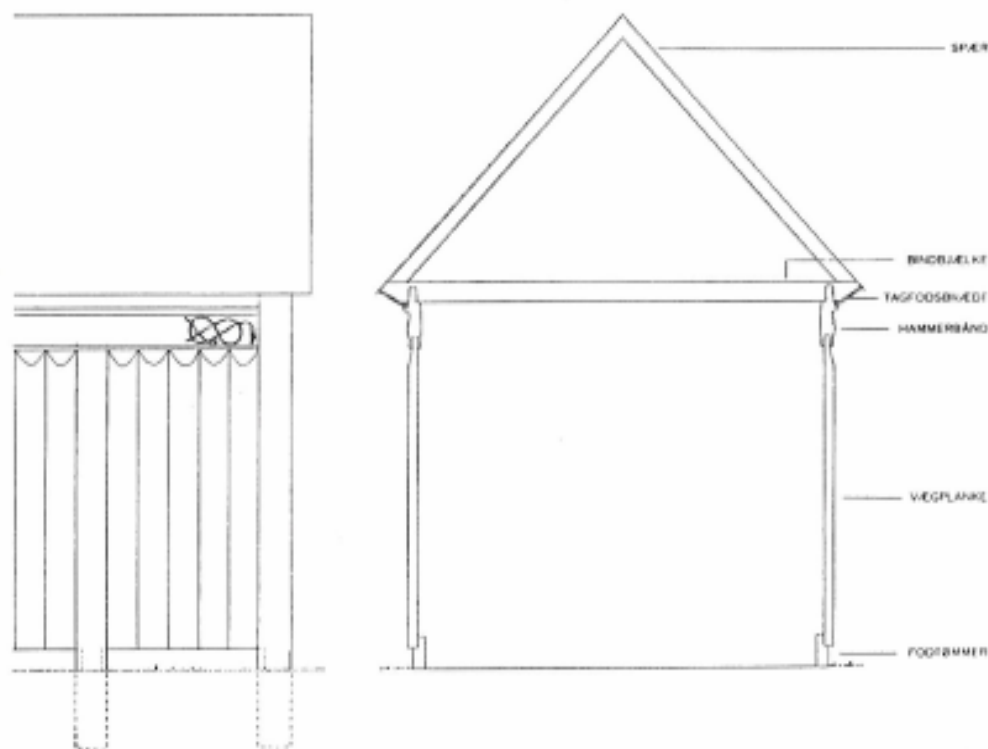
Bord fundet i kammergrav Hørning Kirke

Hørning kirke, stavkirken og kammergrav med gravhøj

Hørning Stavkirke

*Opstalt og skitse for at vise konstruktionsprincipperne. Tegningen er ikke en rekonstruktion af trækirken.
Efter Nationalmuseets Arbejdsmark 1961, s. 8.*

Hørning Stavkirke

Kopi af Hørning trækirke
opført på Moesgård Museum
i fuld størrelse

Hørning Stavkirke

Hørning Stavkirke

Hørning Stavkirke

Hørning Stavkirke

Hørning Stavkirke

Hørning Stavkirke

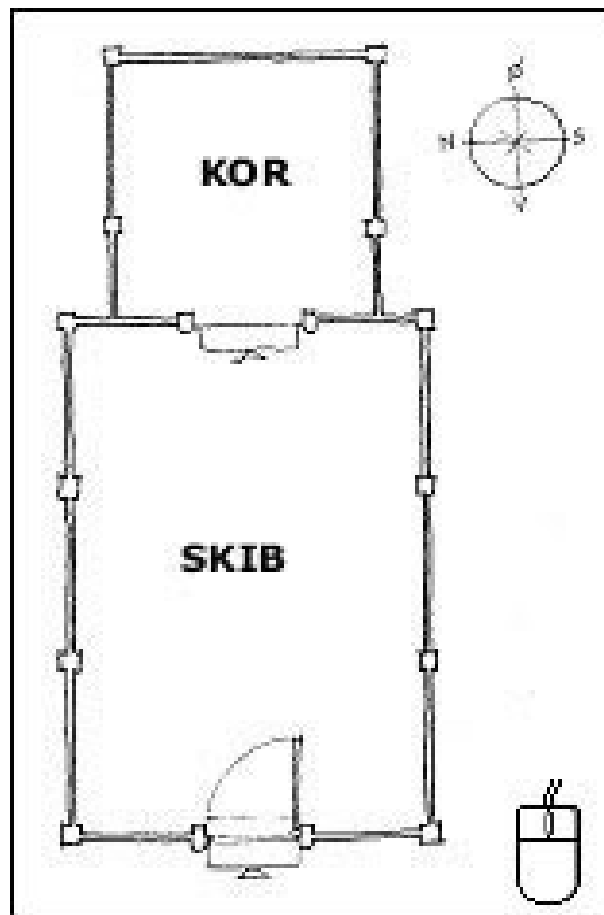
*Hørning Kirke, tilmauret vindue i korets østgavl.
Foto: P.P. 1987.*

Snoningen over
vinduet i
granitkirken går igen
fra trækirken.

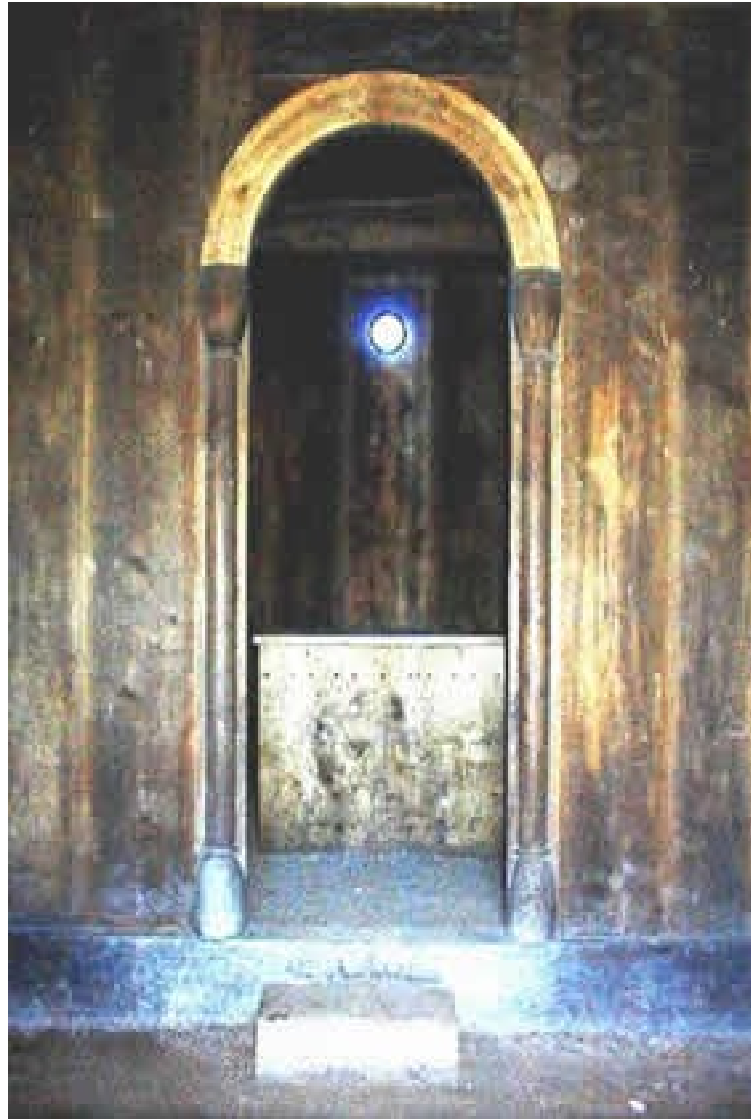
Hørning Stavkirke

Grundplan Hørning Stavkirke

Hørning Stavkirke

Hørning Stavkirke

Hørning Stavkirke

Hørning Stavkirke

Hørning Stavkirke

Klokke i klokketårn, stavkirken

Maskesten Sjellebro

Maskesten ved Sjellebro.
Området blev udgravet i midten af 1950'erne, og der blev her fundet rester af flere vej- og broanlæg.

Det menes, at der oprindeligt har været 4 maskesten, og at de dels har haft til opgave at markere vadestedet, og dels at beskytte rejsende mod "Åmanden".

Maskesten Sjellebro

I vikingetiden må det formodes at maskebilledet på Sjellebro-stenen var opmalet. Den sælsomme troldefigur med store øjne og næse samt flettet skæg har måske påmindet den rejsende om åmanden, som sagnet siger herskede i vandløbet.

Han krævede hvert år et menneskeoffer, og det fortælles, at han engang ikke havde fået dette opfyldt i 6 år, hvorefter han det 7. år tog alle syv mennesker i en vogn som skulle passere åen.

Tidligere nu afdøde rigsantikvar P.V. Glob har fremsat den teori, at maskebilledet på Sjelbro-stenen skulle beskytte den rejsende mod dette monster ved at skræmme med sit grufulde udseende, eller ved at lamme ham fordi billedet forestillede ham selv.

Andet eksempel på en maskesten

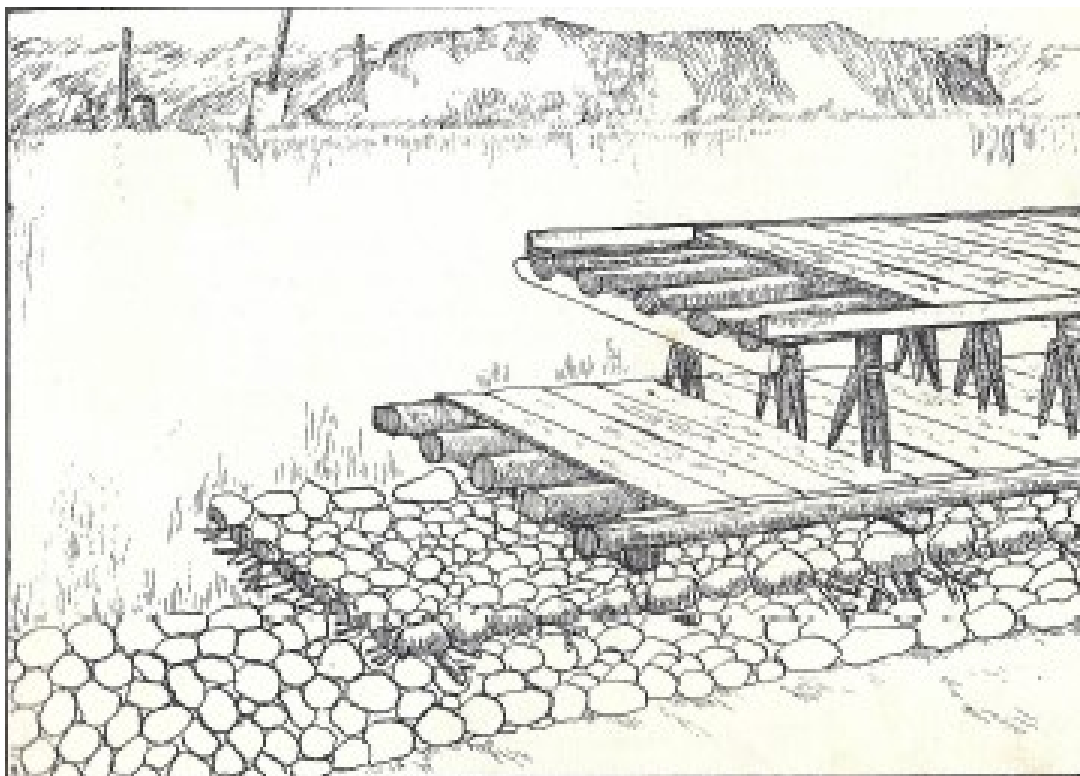

Udgravning Sjellebro, 1953

Øverste del af vikingetidens 2 svelleveje som ligger ovenpå 2 stenlagte veje fra tidlig jernalder. En af de træbyggede veje er dateret til år 752. Den anden er dateret til ca. år 1000 og har formentlig haft en bro over åen.

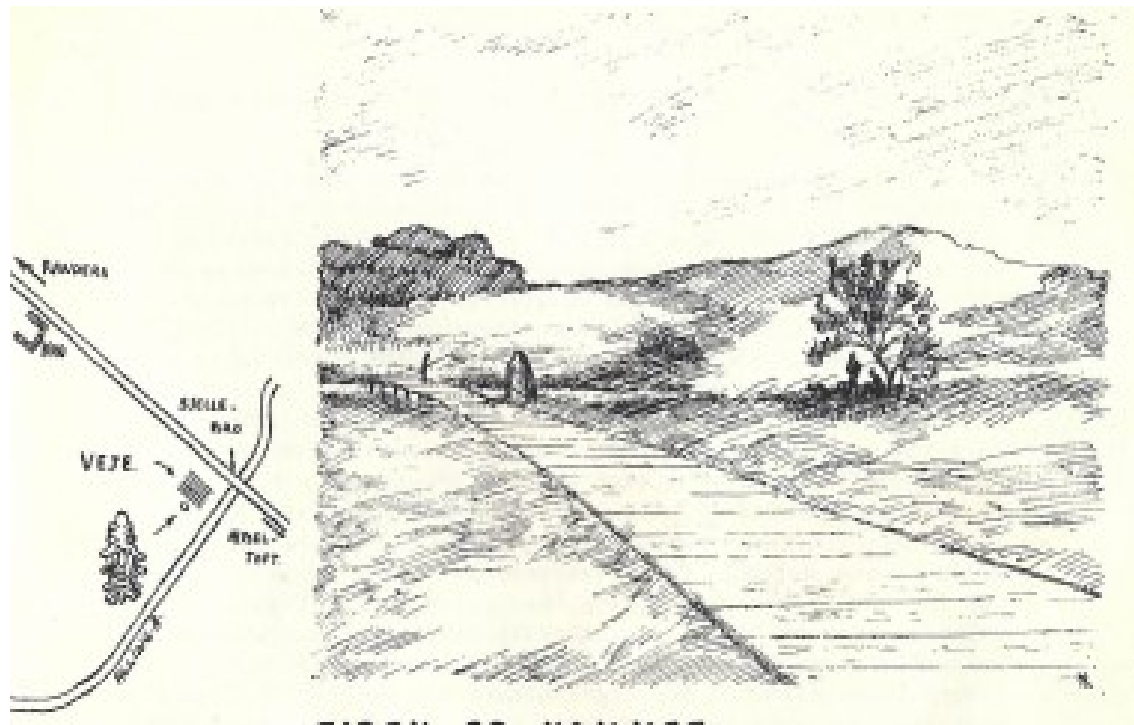

Udgravet vejanlæg ved Sjellebro

Det gamle Sjellebro (ca. år 900)

(Sådan formodes vejforløbet at have været!)

Nyere kort Sjellebro

Det smalleste sted i ådalen

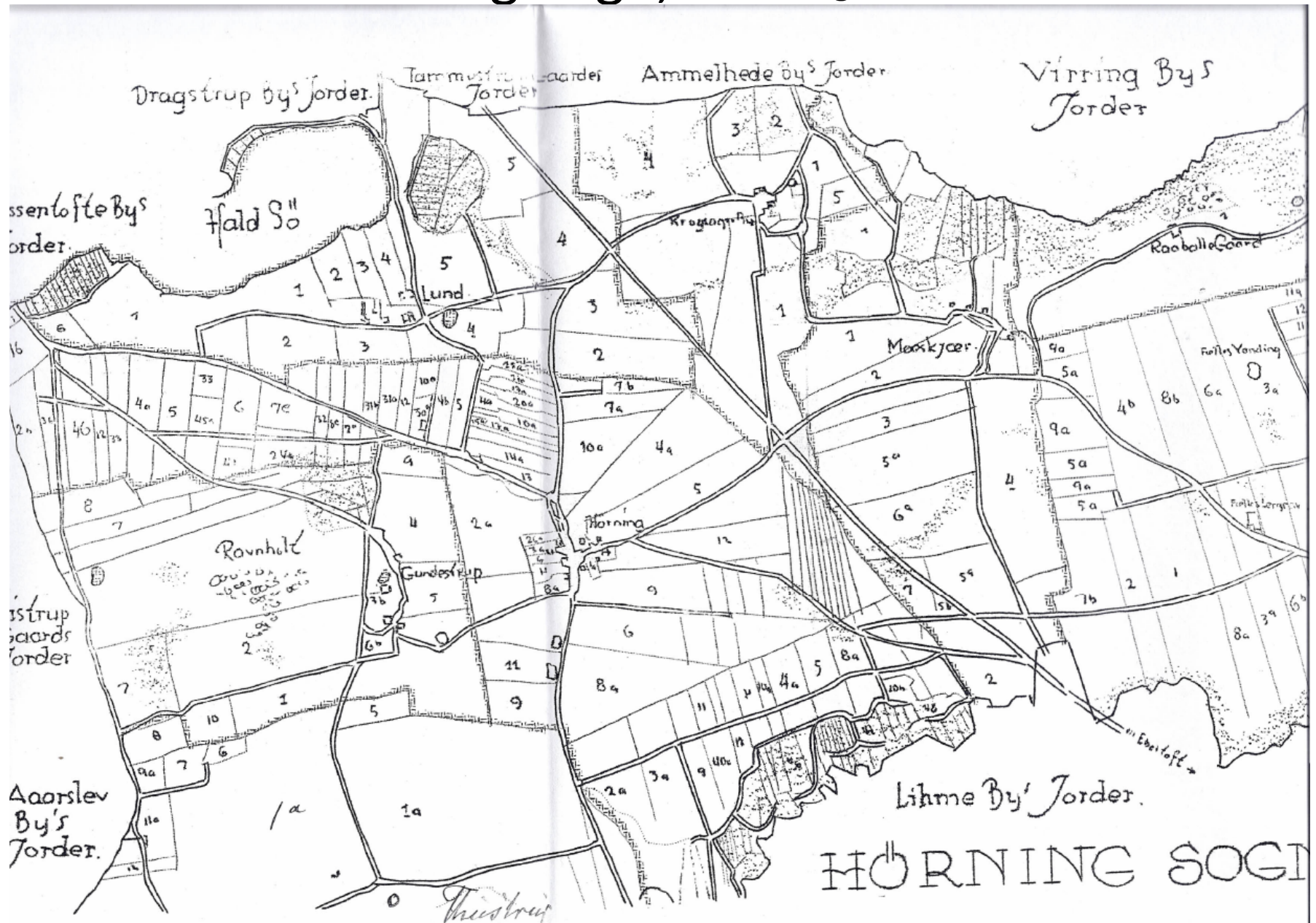
Den nu nedlagte Sjellebro kro nord for åen - som nu er omdannet til efterskole - har gennem århundreder ligget strategisk godt ved denne overgang over Alling Å. Her var både stald og krostue, og her blev det velkendte Sjellebro-marked afholdt 4 gange årligt frem til starten af 1920'erne, hvor folk fra nær og fjern strømmede til. Modsat i dag var der dengang liv og handel på stedet.

Gl. kort Hørning

Veje

Hørning Sogn, - omkring år 1900

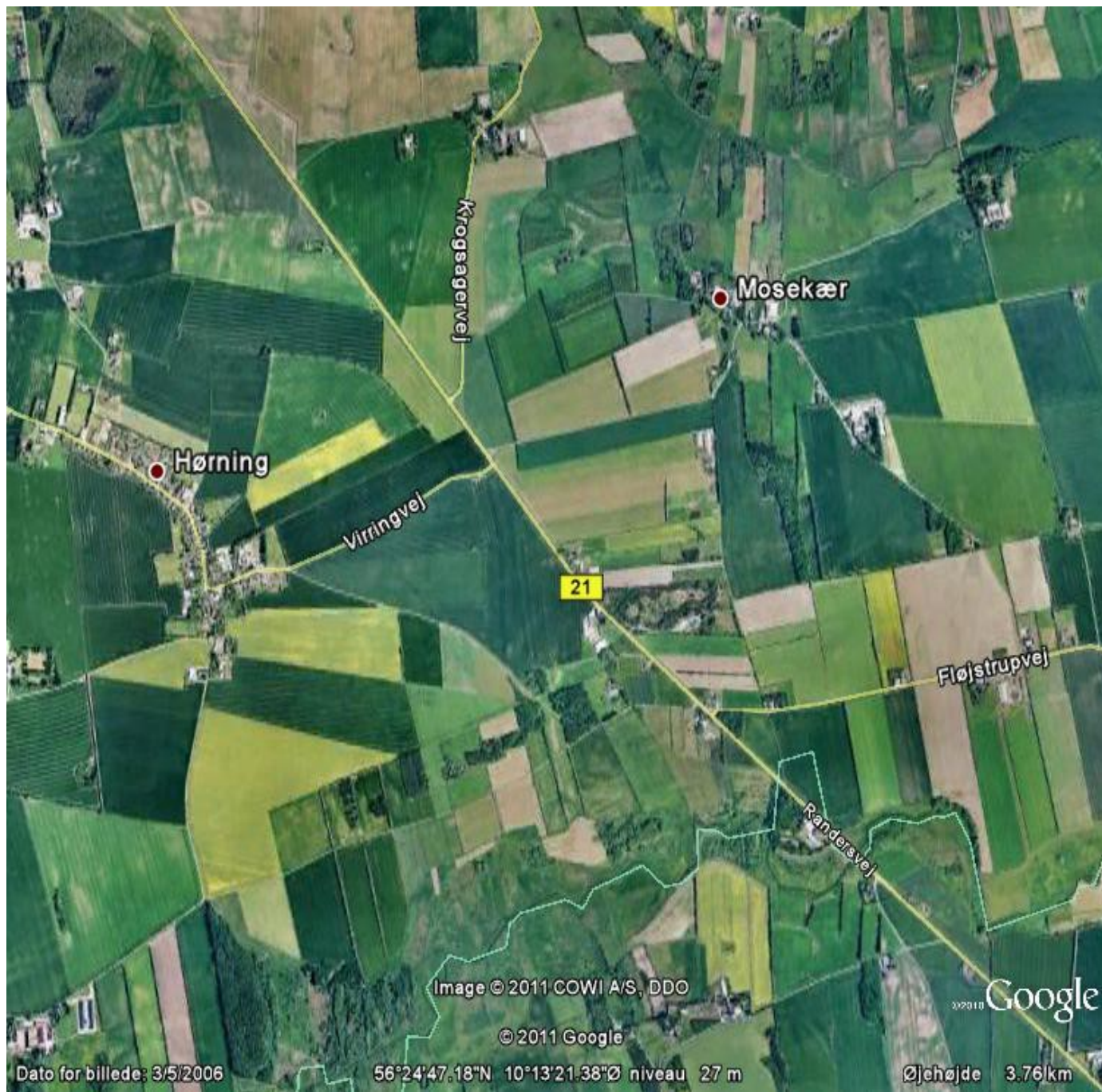
Stor aktivitet i omegnen af Hørning

I perioden fra 1983 og til nu er der fundet flere spor af stor aktivitet fra perioden sen jernalder og vikingetiden i området vest og nord for landsbyen Moeskær. Området er nu internationalt kendt som Stavnsager.

Stavnsager / Moeskær:

Handelsplads, boplads, vej-/broanlæg og havn:

- **Omfang: 100 -150 ha (London samme tid ca. 60 ha)**
- **Langhuse og Grubehuse**
- **Bolværk (havn ?)**
- **Støberier og bådbyggeri**
- **Vejbyggeri / broer / brønde**

**Der kan ikke
være meget
tvivl om, at
der er stærk
forbindelse
mellem bo-
/handelsplad-
sen**

**Stavnsager og
Hørning Kirke**

**Gravplads for rig
vikingekvinde**

Stavnsager.

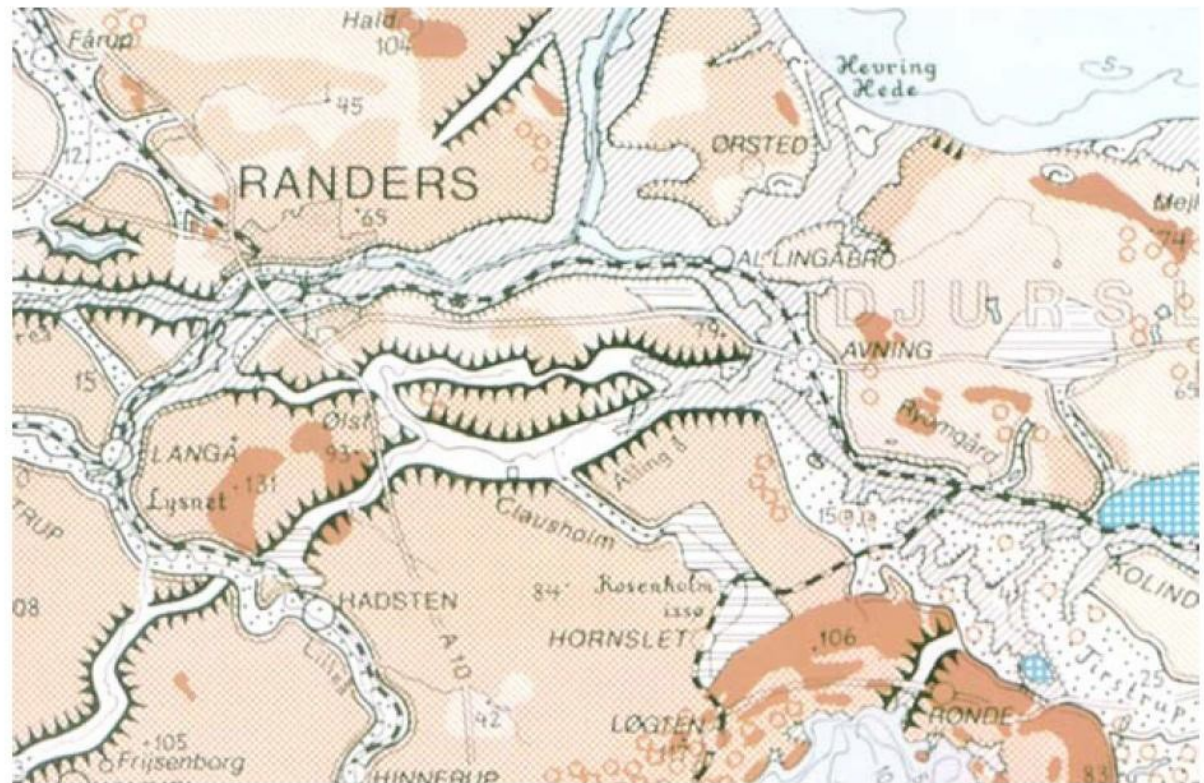
Landet har hævet sig gennem de seneste 2000 år. I vikingetiden kunne man sejle gennem Kolindsund og nuværende Allingå's løb til f.eks. Moeskær / Stavnsager

Efter-istids landskabet

Signaturforklaring

- Morænelandskab fra sidste istid. Overvejende sandbund.
- Morænelandskab fra sidste istid. Overvejende lerbund.
- Randmorænelandskab
- Landskab med dødisrelief
- Marint forland dannet siden stenalderen (6000 f.K.)
- Hedeslette
- Ekstramarginal smeltevandsfloddal
- Tunneldal
- Stenalderlandskabets højeste kystlinje
- Lavtliggende isso

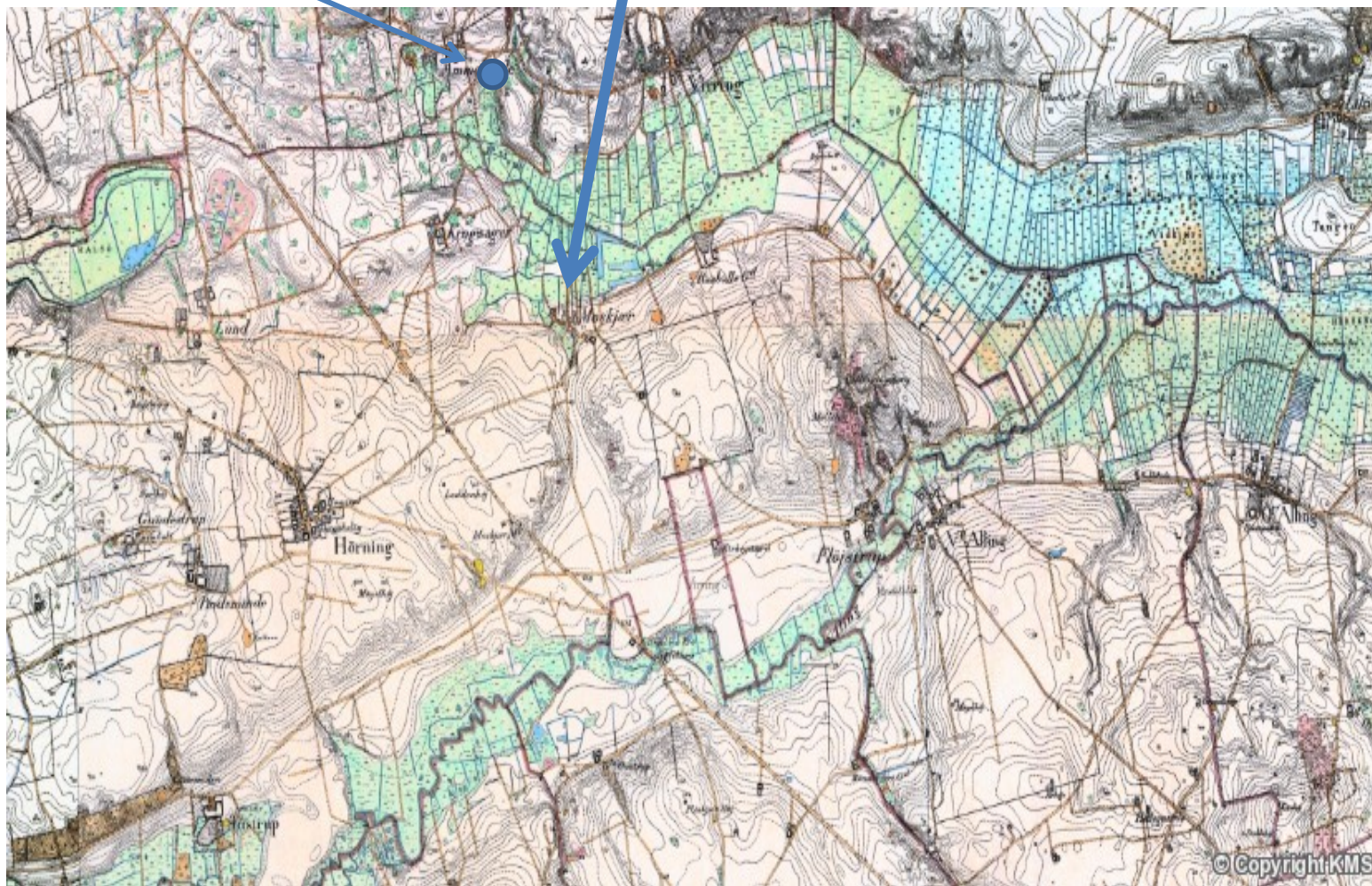

Sejlmuligheder til Stavnsager / Moeskær

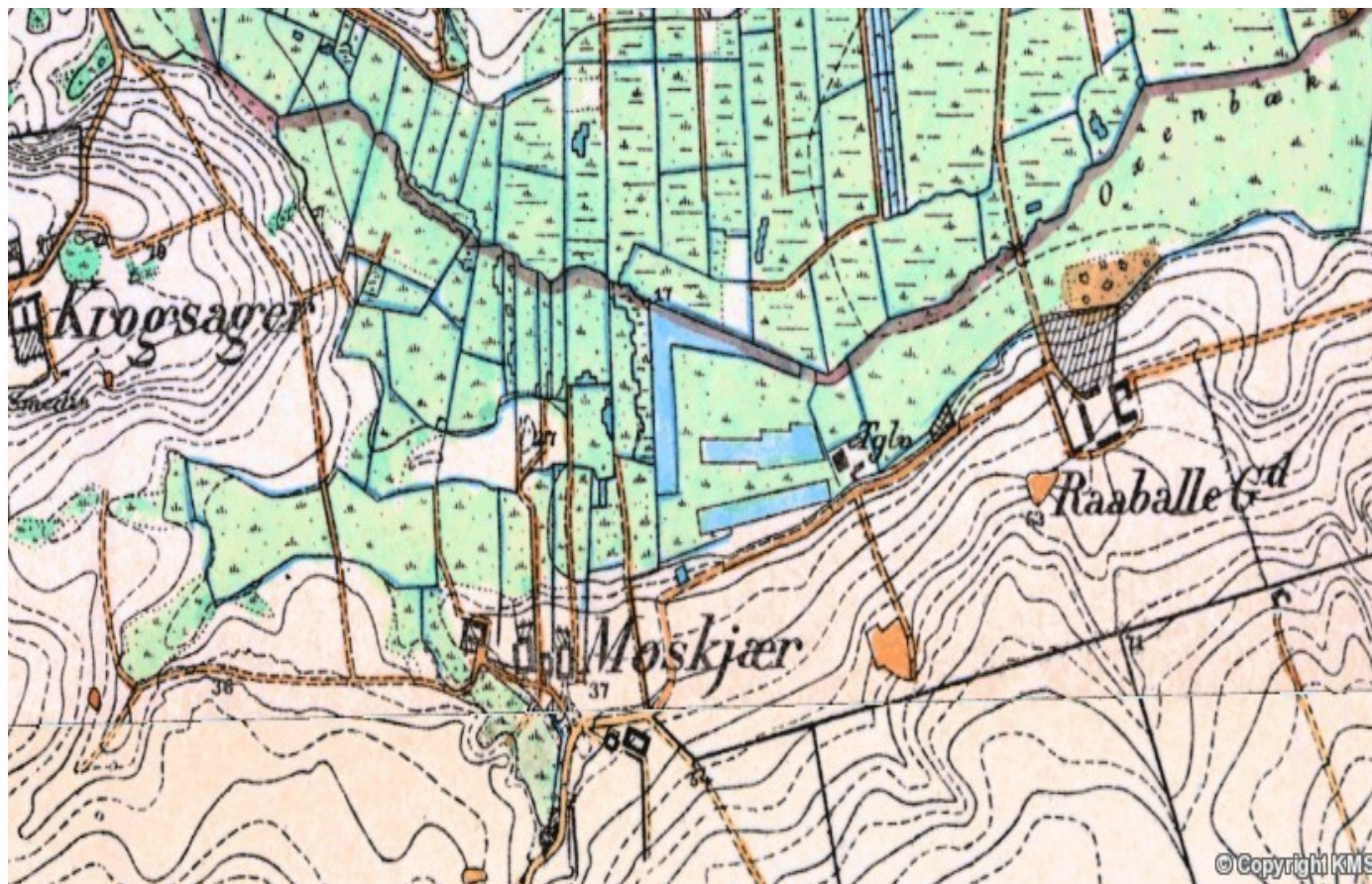

Moeskær

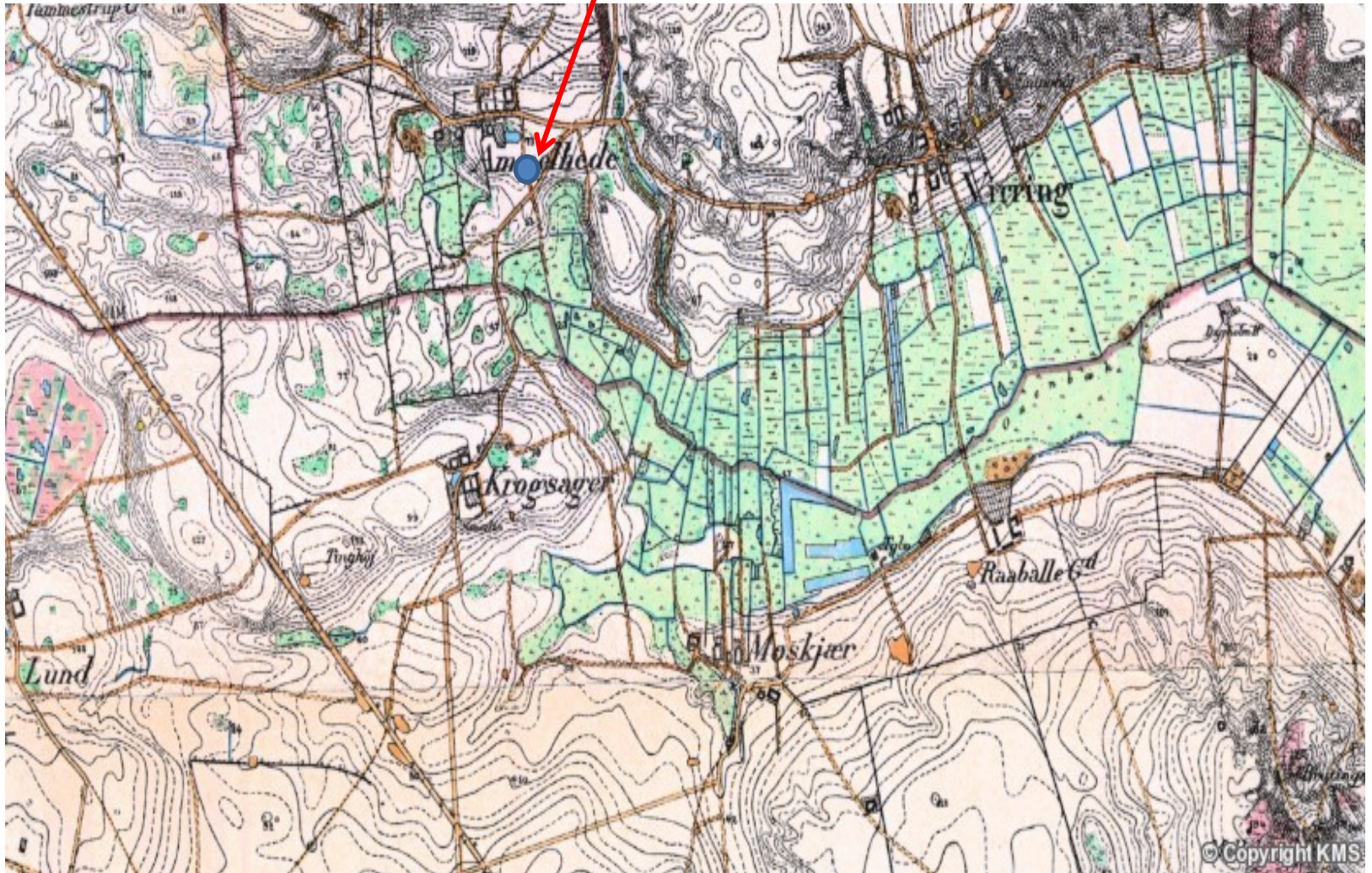
Hamlets grav

Moeskær / Stavnsager

Hamlets Grav

Fortællingen om Hamlet er tæt tilknyttet området omkring Stavnsager

(H)amlets grav

Amlet, -Jysk konge i 600'tallet

Historien om kong Amlet er fortalt af Saxo i "Danmarks krønike" fra omkring år 1200 og i Shakespeare's skuespil "Hamlet" fra omkring år 1600.

Saxo slutter sin fortælling således:

Sålunde omkom Amlet, som, hvis lykke havde været ham lige så huld, som, hvis naturen havde været gavnlig mod ham, vilde være blevet guderne lig i strålende glans og ved sine herlige egenskaber have overgået Herkules i bedrifter. Hans grav vises i Jylland på en mark ("campus"), som bærer hans navn.

I en præsteberetning til Ole Worm fra 1623 lyder det:

Udi Virring sogn findes hos en by ved navn Ammelhede en grav med tvende store sten, en på hver ende, som de gamle folk kalder Kongshøjen, og det formenes at kong Amlet der skulle ligge begravet, om hvilket mere i Saxone Grammatico.

*Uddrag for beskrivelse fra indvielsen af
Hamlets grav i 1933 (Ammelhede Bymuseum).*

**Ikke lang fra Kongshøjen (Hamlets grav)
findes et sted, der kaldes Kongslund**

**Allerede ved landevejen stod de første,
og da man nærmede sig Kongshøjen,
hvor den skulle stå, var der et helt følge.**

Hørning og Omegn

Luftfoto Stavnsager-området

Stavnsager

- Der er fundet spor af bebyggelse tilbage til 3500 år f. Kr. og ca. 2500 år f.Kr.
- Langhuse og grubehuse daterer sig til germansk jernalder og vikingetiden
- I grubehusenes værksteder har man forarbejdet bronze og jern, spundet uld og vævet stof. Man har handlet og der har evt. været religiøse festligheder.
- Bebyggelsen ændrer karakter i første 1/3 af 500-tallet fra landlig bebyggelse langs vådområdet til en markeds-/handelsplads med tilrejsende langvejs fra.
- En ny høvdingeslægt? En gl. slægt, der ekspanderer? Udefra kommende forhold? (passer med andre steder i Skandinavien).
- Tiden bærer præg af ledende samfundslag af regional og international karakter. Obs! Kong Amlet i 600-tallet
- År 530 og fremefter fund af våben og seletøj med reference til øst-, syd- og Vesteuropa.
- Areal i 500-tallet ca. 100 ha.
- Få fund fra tidlig middelalder, bl.a. spidsoval seglstampe.

KONGSAGER

I 1995 blev undersøgt et 5.500 år gammel anlæg , hvor begravelserne tilsyneladende foregik i de dybe grøfter, der ses som et omvendt U.

Udgravning 1995

Rester af anlæg (U-formet), 45 m lang, 18 m bred (bondestenalderen ca. 3500 år f.Kr.) + spor fra år ca. 2500 f.kr. (Kongsager).

11/11/2011 12:44

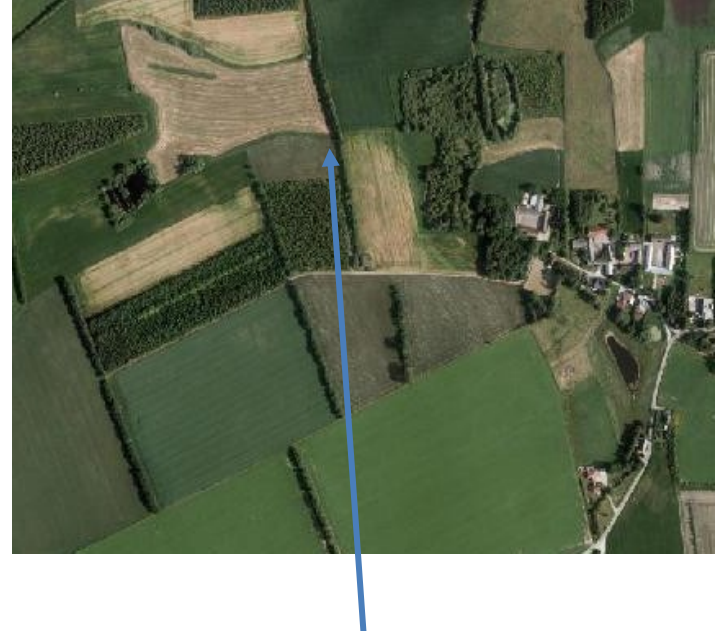
Stavnsager

Udgravninger:

- 1983: Ved dræning af eng: ornamenteret lerkar (første henvendelse fra Harry Rasmussen til Kulturhistorisk Museum (KHM)). Udgravning 2X3 m, træpæle med træfletning (en primitiv brønd?). År 400 -500 e. Kr.
- 1986: 3 objekter undersøges.
 1. Kogestensgrube, ca. 1,3 x1,0 m, 0,15 m dyb bestående af trækulsholdigt sand med hånd- og hovedstore ildskørnede sten.
 2. En slaggegrube uregelmæssig rund i overfladen ca. 0,75 x0,60 m ca. 0,3 m dyb. (formentlig rester af en jernudvindingsovn)
 3. En stenlægning af ildsprængte håndstore sten. Laget havde et kraftigt fald fra vest og øst.

Stavnsager

Udgravninger: Vejanlæg

1992: Ved dybpløjning: Oppløjede træstammer i smal dalsænkning. KHM's udgravning viste en i ca. 50 cm's dybde en trælagt vejbane, bestående af tætliggende, tværlagte stammer af ca. 20 cm tykkelse, fuld bredde var 2,9 m og en vejlængde på 40 m i retning nord-syd.

Mod syd går vejen over i en stenlagt vej bestående af håndstore sten. Mod nord fandtes 6 parallelle nord-syd gående vejforløb med meget tydelige hjulspor. (ca. 1000 -1100 år e.Kr.)

Ved dybpløjningen fandtes desuden keramik fra Tragtbægerkulturen (tidlig bondestenalder).

Stavnsager

- **1993: Rester af langhøj (U-formet), 45 m lang, 18 m bred (bondestenalderen ca. 3500 år f.Kr.) + spor fra år ca. 2500 f.kr. (Kongsager).**
- **1994: Ved dybpløjning: grubehuse og stempelornamenteret lerkrukke**
- **1995: KHM foretager undersøgelse af mindre del af området: 8 grubehuse samt spredte stolpehuller. Søgegrøft viser koncentration af stolpehuller (heraf flere tagbærende), samt en brønd med bevaret træ (brøndkasse). Desuden 20 m bred og 1 m tyk voldlignende koncentration af kogesten, placeret på kanten ned til engareal.**
- **1997: Dybpløjes et areal på 10.000 m² syd for første udgravning. Her fandtes stolpehuller fra 2 store langhuse og 34 grubehuse. KHM kortlagde husene og der blev indsamlet fund fra overfladen: ten- og vævevægte, rester fra klæberstenkar og Østersø-keramik samt drejekværne, glasperler m.m. (germansk jernalder og tidlig vikingetid).
Detektorfund: ca. 250 genstande (fibulaer, smykker m.m.)**

Stavnsager

Udgravninger 1996/97

12 langhuse, 4 udhuse, 4 grubehuse
samt 4 brønde i forskellig opbygning.

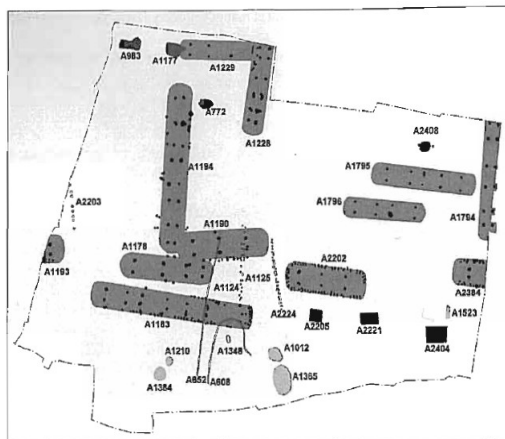

Fig. 3: 1996-97 udgravningsfeltet set fra syd med de vigtigste huskonter, brønde m.m.

1996 -97: Lokaltet fra 1995 totalt udgravet og viser 12 langhuse (det største en længde af 34 m). Desuden 4 udhuse, 4 grubehuse samt 4 brønde i forskellig opbygning.

Brønd 1: rammeopbygget brøndkasse af primært rå birkestammer

Brønd 2: stavbygget med brøndkasse af tæt stillede kløvede egepæle/-stave, der var nedrammet i undergrunden.

Brønd 3: som brønd 2.

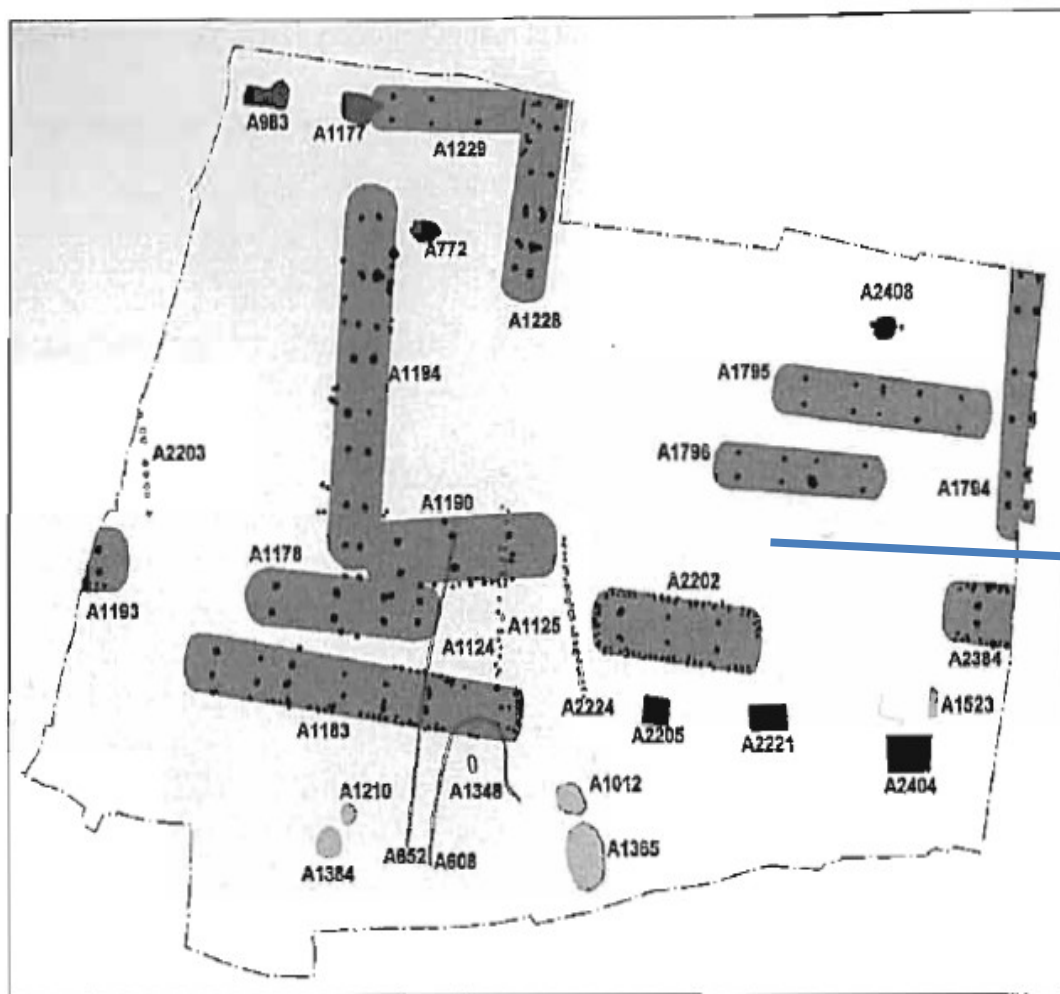
Brønd 4: en stor udhulet egestamme (i bunden fandt man resterne af et vognhjul)

1997: Dybpløjes et areal på 10.000 m² syd for første udgravning. Her fandtes stolpehuller fra 2 store langhuse og 34 grubehuse. KHM kortlagde husene og der blev indsamlet fund fra overfladen: ten- og vævevægte, rester fra klæberstenkar og Østersø-keramik samt drejekværne, glasperler m.m. (germansk jernalder og tidlig vikingetid).

Detektorfund: ca. 250 genstande (fibulaer, smykker m.m.)

Stavnsager udgravning 1996/97

16 langhuse + 4 brønde

Bebyggelse fra 5. århundrede

Fig. 3: 1996-97 udgravningsfeltet set fra syd med de vigtigste hustonter, brønde m.m.

Stavnsager med fund

Gl. sejlkanal

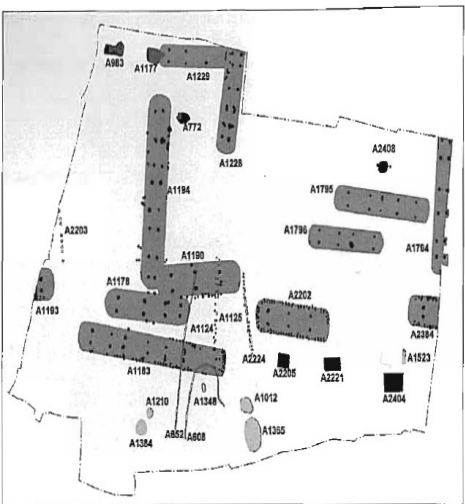

Fig. 3: 1996-97 udgravningsfeltet set fra syd med de vigtigste husstøtter, brønde m.m.

Stavnsager

- **2000:** Gravet søgegrøfter (syd og øst for bebyggelse), ca. 25 ha med det formål at finde udbredelsen af bebyggelsen, fundet mange fibulaer / smykker m.m. fortrinsvis af bronze. Prøvegravning på sted med fund af 14 genstande inden for få m² viste hurtigt spor af resterne af et langhus med buede langvægge (karakteristisk for vikingetiden, længde min. 30 m. I østlig ende spor af båse til husdyr). Øst for huset en stor brønd.

Yderligere søgegrøfter øst for bebyggelse (1 ha) fandtes en mængde af stolpehuller + 2 grubehuse. Det ene grubehus meget velbevaret og brugt som vævestue med rester af vævevægte i bunden af huset.

I udkanten af bebyggelsen er der fundet flere hørbrydegrave (datering ukendt). Brydning af hør er uændret fra jernalderen til forrige århundrede. Hørbrydegrav: Hør skal tørres inden brydning, derfor blev der gravet en ca. 2,5 m lang, 0,75 m bred og 1,5 m dyb grav. I bunden blev lagt lange kraftige brændestykker på noget halm. Når bålet er blevet til glødende trækul, giver det meget stærk varme. En rist lægges over graven og hørret lægges over risten og tørres og er så klar til brydning.

Det kan nu konstateres, at bebyggelsens udstrækning er over 100 ha.

Stavnsager

- **2001:** Gravet en 2 m bred søgegrøft på tværs af lavning ind mod Moeskær. Udgravningen kan tyde på, at der har været en kanal fra åben vand indtil bebyggelsen. (andre forhold, bundløst område i engarealet tyder også på en gravet kanal).
- **2005:** Detektorfund: Guldgubbe (felt KHM).
Magnetometermålinger mv., og kontrolgravninger:
Felt 1: Enkelte grubehuse og gruber
Felt 2: Grubehuse, langhuse, vejforløb (landsby), rester af bebyggelser og værksteder, ildsteder, metalværksteder (Yngre germansk jernalder og vikingetid).
- **2010:** Detektorfund: Guldornament til sværd
Guld (snegl)
Guldstang
- **2012:** Detektorfund: 3 guld brakteatre

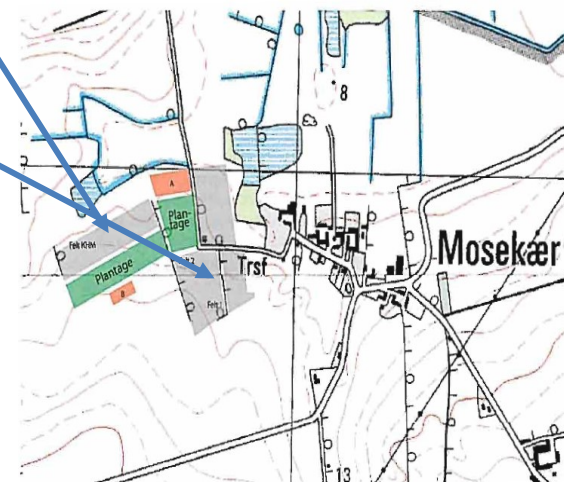

Fig. 1. Området omkring Stavnsager med angivelse af de områder, der blev undersøgt i sommeren 2005 (grønt). Felterne felt 1 og felt 2 samt felt KHM, som er fundstedet for guldgubben, er markeret. Desuden er angivet (orange), hvor den udgravede bebyggelse fra 5. årst. (A) og 6./7. årst. (B) ligger samt plantagernes placering (grønt).

Stavnsager, udgravningsfelter undersøgt sommer 2005

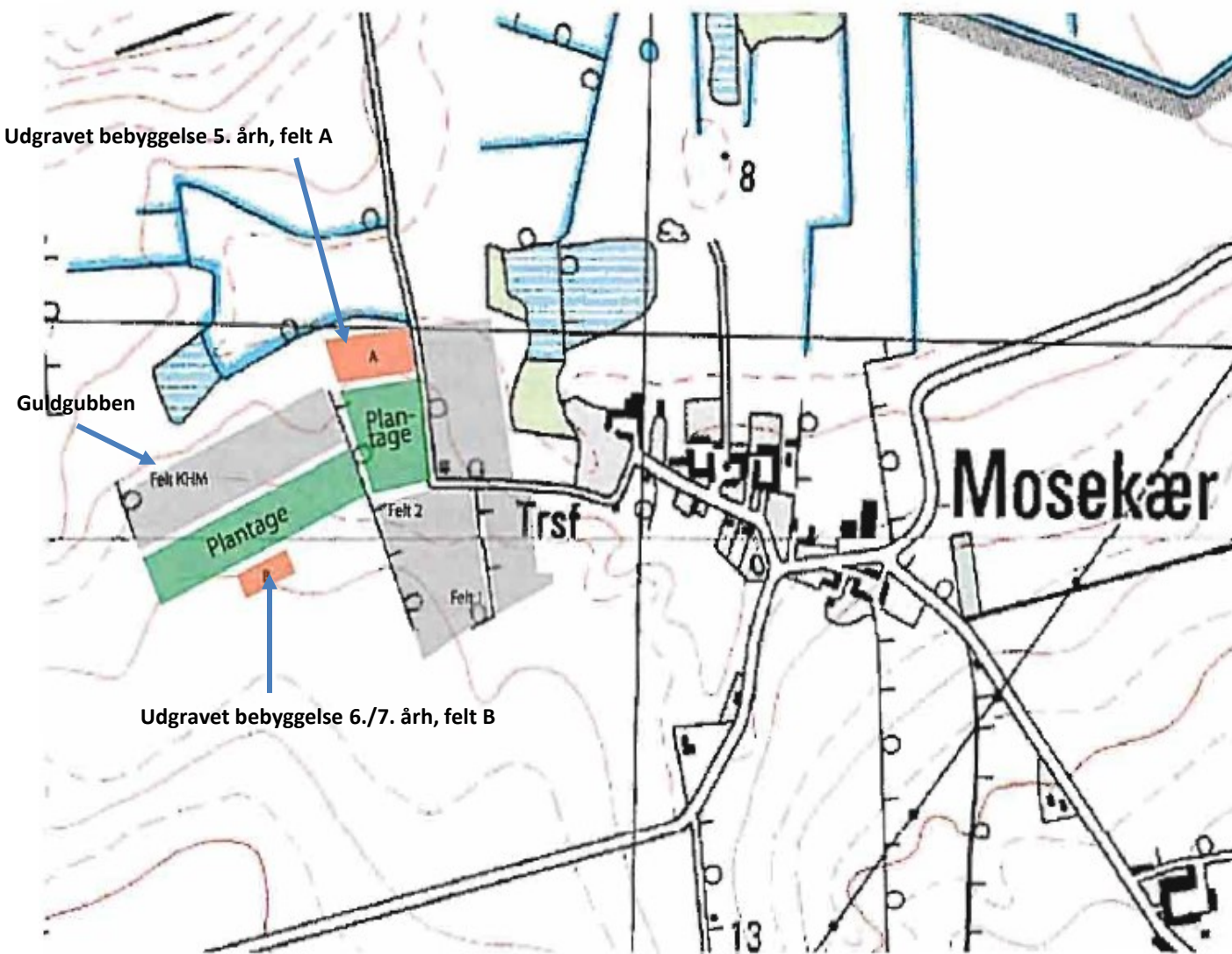
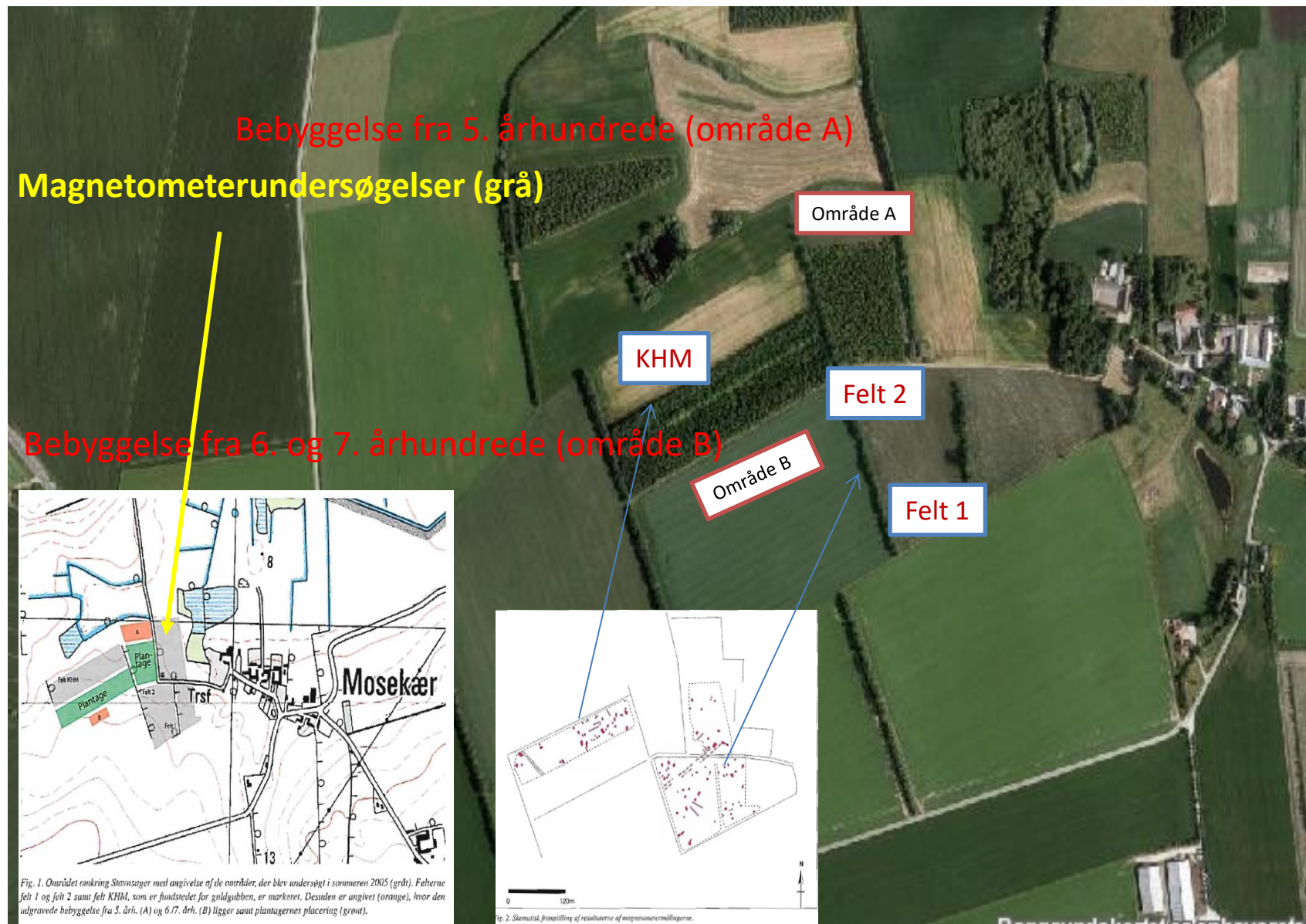

Fig. 1. Området omkring Stavnsager med angivelse af de områder, der blev undersøgt i sommeren 2005 (gråt). Felterne felt 1 og felt 2 samt felt KHM, som er fundstedet for guldgubben, er markeret. Desuden er angivet (orange), hvor den udgravede bebyggelse fra 5. årh. (A) og 6./7. årh. (B) ligger samt plantagernes placering (grønt).

Områder omkring Stavnsager med angivelse af de områder, der blev undersøgt i 2005,

Stavnsager

Væsentlige fund:

- 2005 Guldgubbe: Svarer til fund på Bornholm og Skåne (forbindelse?)
- 2005 Forgyldt bronzebeslag: Bælte eller seletøj
Beslag med dyreornamentik
Freja
Lille gris
- 2010 Guldornament til sværd
Guld(snegl)
Guld (stang)
- 2012 3 stk guld brakteatre
- 2018 sølvskat 2,8 kilo

3 brakteatre (guldsmykker fra år 400 – 550) fundet på Stavnsager foråret 2012

Det specielle ved et af de 3 brakteatre er, at det foruden billede også er forsynet med runer.

Kæmpe sølvskat fundet ved Randers

(Lørdag 1. september 2018)

Arkæologerne på Museum Østjylland kan i disse dage stable sølvmønter, sølvsmykker og sølvbarrer fra vikingetiden i høje stakke. Fundet af en 2,7 kilo tung sølvskat i august har sat museet på den anden ende.

Fundet er gjort nær den vigtige oldtidslandsby ved Stavnsgårn nær Hørning på Djursland, hvor der gennem årene er fundet i hundredvis af genstande. Genstande, som viser, at egnen i den yngre del af jernalderen og vikingetiden har haft religiøs, juridisk, social og politisk betydning.

Glæden over det flotte sølvfund var svær at skjule for museets arkæologer. Her viser arkæolog Trine Fristed en sølvvarmring. Foto: Museum Østjylland

Der har været mange arkæologiske højdepunkter for mangeårig arkæolog på Museum Østjylland, Ernst Stidsing. Foto: Museum Østjylland

Kæmpe sølvskat fundet ved Randers

- Arkæologerne på Museum Østjylland kan i disse dage stable sølvmonter, sølvsmykker og sølvbarrer fra vikingetiden i høje stakke. Fundet af en 2,7 kilo tung sølvskat i august har sat museet på den anden ende.

”Det er helt vildt, jubler overinspektør Ernst Stidsing fra Museum Østjylland. Det må være en stormands eller en høvdings nedgravede formue, vi her har fundet. Sølvskatten er blandt de allerstørste i Danmark. Kun få håndfulde andre skattefund kan måle sig med dette fund.”

Detektorfolk fandt skatten

Det var de to private detektorførere Klaus Mogensen og Bo Søndergaard Madsen, der i begyndelsen af august kom ind på museet. Med sig havde de billeder af nogle sølvgenstande, som de havde fundet på en mark sydøst for Randers.

”Billederne viste en halsring, hele og ituklippede armringe, hele og afklippede dele af barrer og en arabisk mønt. Alt var af skinnende sølv. Ingen af os var i tvivl om, at vi stod med en vaskeægte vikingeskat af sølv,” fortæller Ernst Stidsing.

Der var tale om et helt unikt fund, og der måtte en professionel arkæologisk udgravning til

”Der ligger mere derude i marken,” kunne Klaus Mogensen og Bo Søndergaard Madsen fortælle, da de kunne høre på detektorernes udslag, at der gemte sig mere sølv i jorden.

Pengeskab eller ufred

Museum Østjyllands udgravning viste, at sølvet lå inden for et ganske lille område. Lerkarret, hvor sølvgenstandene havde ligget i, var ramt af landmandens plov, men heldigvis var sølvgenstandene ikke spredt ret meget.

Da udgravningen var afsluttet, kunne arkæologerne tælle i alt 138 genstande. Alt af sølv og med en samlet vægt på imponerende 2,7 kilo.

”Hvorfor skatten er blevet gravet ned i jorden, ved vi ikke. Enten har det været stormandens ”pengeskab”, eller også kan skatten være gravet ned, fordi der var ufred i landet. Hvorfor skatten så ikke er gravet op igen, kan vi kun gisnes om. Måske er ejermændene faldet i kamp og har taget hemmeligheden om sin nedgravede skat med sig i døden,” fortæller Ernst Stidsing.

Østjylland var rig og vigtig

De mange ituklippede sølvbarrer og sølvsmykker samt enkelte arabiske mønter af godt sølv viser, at det er et værdidepot, som nu ser dagens lys. Skatten er gravet ned engang i 900-tallet, før møntøkonomien blev indført i Danmark. Tidligere kunne vikingerne betale deres varer med rent sølv.

”Det seneste store sølvfund viser endnu engang, at Østjylland i vikingetiden var et rigt og betydningsfuldt område,” fastslår Ernst Stidsing.

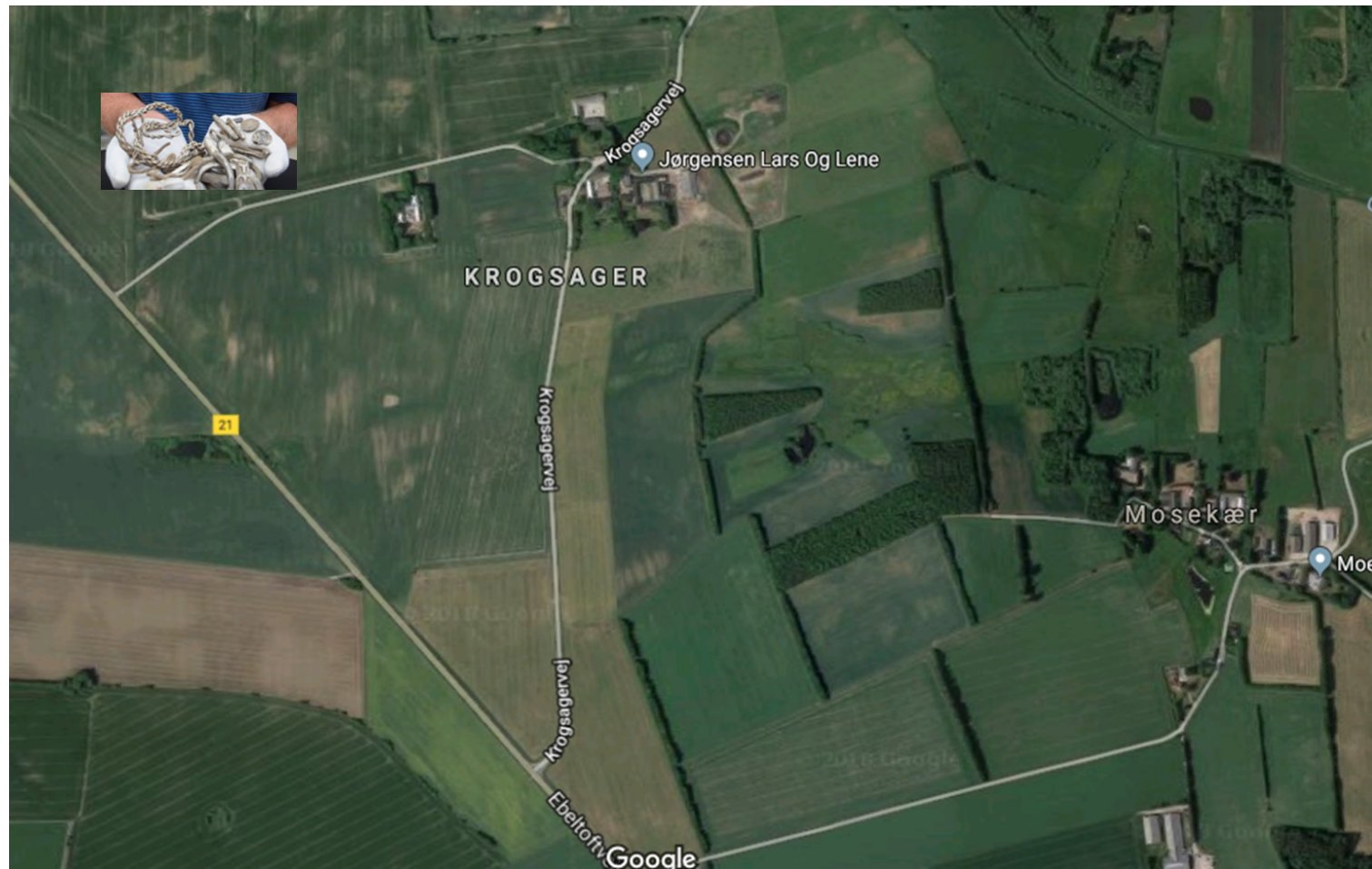
Fundet er gjort nær den vigtige oldtidslandsby ved Stavnsager nær Hørning på Djursland, hvor der gennem årene er fundet i hundredvis af genstande. Genstande, som viser, at egnen i den yngre del af jernalderen og vikingetiden har haft religiøs, juridisk, social og politisk betydning.

Sølvskat er danefæ og udstilles

Sølvskattefundet er danefæ, og det betyder, at det er statens ejendom og skal afleveres til Nationalmuseet. Museum Østjylland har imidlertid lavet en aftale med Nationalmuseet om, at sølvfundet først skal udstilles på museet i Randers. Når alle genstande er rensat og gjort klar, kan museets gæster formentlig allerede fra oktober se det imponerende fund udstillet.

Herefter skal alle de 138 sølvgenstande sendes til Nationalmuseet. Museet skal vurdere fundet og afgøre, hvor stor en dusør de heldige og dygtige findere skal have.

Sølvskat 2,7 kg fundet aug. 2018 ved Tinghøj, krogsager

Nationalmuseet klassificerede denne mønt på 23 mm fra Karl den Stores regeringstid, som danefæ, hvilket udløste en stor dusør.

Mønt fra Karl den Stores tid lå i Stavnsagers muld

Da amatørarkæologen Ove Madsen i 2010 endnu en gang gik med sin metaldetektor over Stavnsagers marker, fik han nærmest jackpot, da han fandt en 23 mm stor mønt fra Karl den Stores regeringstid fra 758 til sin død i 814.

Denne mønt er præget i perioden 793 til 794, og der er kun fundet ganske få af disse mønter i hele Jylland. Så det er altså lidt af en sjældenhed, Ove Madsen fik gravet frem ved Stavnsager i 2010.

Ove Madsen har igennem en lang årrække fundet fine jernalder- og vikingegenstande ved Stavnsager. Sammen med Museum Østjyllands undersøgelser på stedet, tegner der sig et billede af en rig og betydningsfuld bosættelse, formodentlig i form af en stormandsgård med handelsforbindelser langt ned i Europa. Fundene tyder på beboelse i måske 700 år, fra ca. 400 til 1100.

Hvordan er mønten mon så kommet til Danmark?

Første indskydelse kunne være, at vikingerne kunne have hjembragt den under et af deres røvertogter sydpå. Men da vikingeangrebene først tog til efter 840, er det nok ikke tilfældet, da mønten allerede havde været ude af omløb i et kvart århundrede. Mønten er nok kommet til bopladsen via handel med folk langt mod syd.

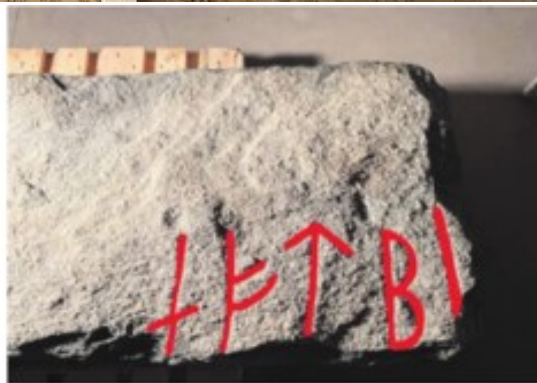
Den kunne måske også være kommet hertil via et felttog op gennem Jylland, som Karl den Stores søn Ludvig gennemførte i 815.

Også dengang har sådan en mønt været en sjældenhed og en eksotisk genstand, som det var prestigefyldt at eje – måske som et omdannet hængesmykke.

Runesten fundet under køkkengulv i Moeskær juni 2022

Der er 5 runetegn,
som kan læses: aft bi.
Det kan oversættes
til: efter B

Her har Nationalmuseet med rødt farvet runetegnene, som man mener, de skal læses. "Aft bi", lyder teksten. Det kan oversættes til "efter b". B er formentlig navnet på den person, som stenen er rejst til minde om.

Foto: Nationalmuseet ved Roberto Fortuna

Runesten Virring

Virringstenen er en 950-1000 år gammel runesten, fundet som tærskelsten foran våbenhuset ved Virring Kirke i 1865. Runerne er som følge af anvendelse som tærskelsten meget slidt. Magnus Petersen fra Nationalmuseet sørgede for at stenen blev udtaget og opstillet uden for våbenhuset. Ved denne lejlighed opdagedes indskriften på toppen af stenen. Nu står den op ad væggen inde i våbenhuset. Virringsten har fået sin inskription på samme tid som Jellingestenen blev rejst.

Ordet kumler er en fælles betegnelse for en høj, en stensætning og runer – og fortæller altså, at stenen oprindeligt har stået på en opkastet høj med en stensætning omkring – måske på en af oldtidshøjene Drageshøj eller Ebbeshøj, der ligger få hundrede meter nord for kirken.

Danske Runeindskrifter har oversat runerne til:

Germund (N.N.s søn) gjorde disse minder efter Sasser.

Star (eller Stær) rejste stenen efter den døde.

Betydningen er, at Germund gjorde højen, og at Star ristede runerne.

Runerne i toppen af stenen ses herover. De er oversat til:

Thor vie disse kumler. Eller Thor vie dette dødeminde.

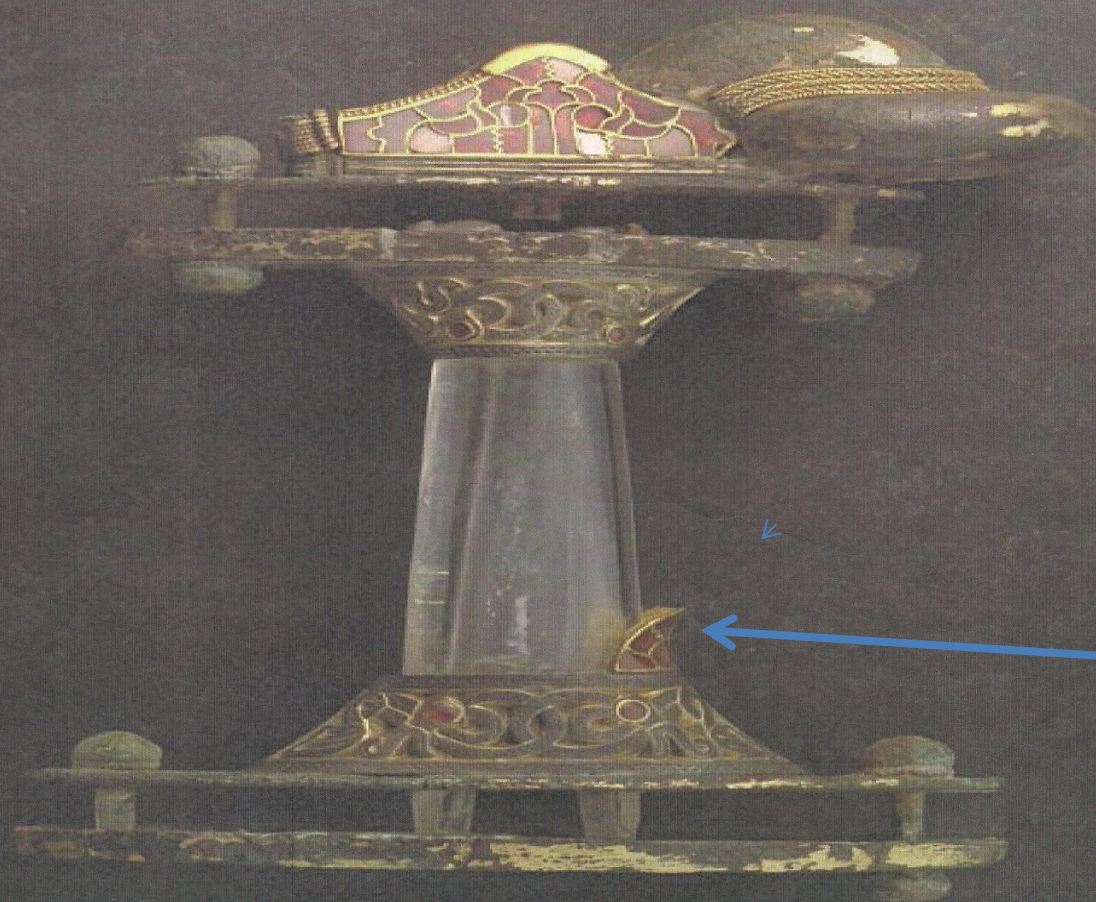
Thor-påkaldelsen er bemærkelsesværdig. Kun to andre af de mere end 400 danske runesten har en sådan påkaldelse.

Udsmykning fra svær - vikingetiden

0663x2242

Stykke af udsmykning af sværd , -ikke dansk oprindelse

0663x2242

Stavnsager

I Stavnsagerområdet er der fundet mange figurer og fibulaer mv.

Efterfølgende vises nogle eksempler herpå.

Freja

(39*16*2 mm)

-Er fuldt påklædt og står og rykker i sine fletninger, kraftig markeret mund og markeret hage, hvorunder der hænger en perlekæde med forskellige perler.

Frugtbarhedsgusinde
(vækker attrå hos mænd og beskyldes for løstgighed)

Gris, bronze

48*26*16 mm (oprindelig ca. 60 mm lang)

Ligner mere en husdyrgris end et vildsvin.

**Ornamentik tryne og ryg.
Grisen (vildorne) er kendt motiv hos Kelterne**

Fragment af guldgubbe

-fundet ca. 2004

Tilsvarende fund Sorte Muld,
Bornholm og Uppåkra, Skåne.

*(Stavnsager med i et netværk, der
ellers dominerer i det sydøstlige
Skandinavien.)*

Forgylt bronzebeslag (ca. 1,5x2,0 cm) med usædvanlig flot dyreornamentik

Ornamentikken er i en stil, der er karakteristisk for 600-tallet, og viser et dyr, der ser bagud og med kæberne omkring sin egen krop.

Ugle af bronze
med spor af rød
emajle

Seglstampe (Spidsoval, bronze)

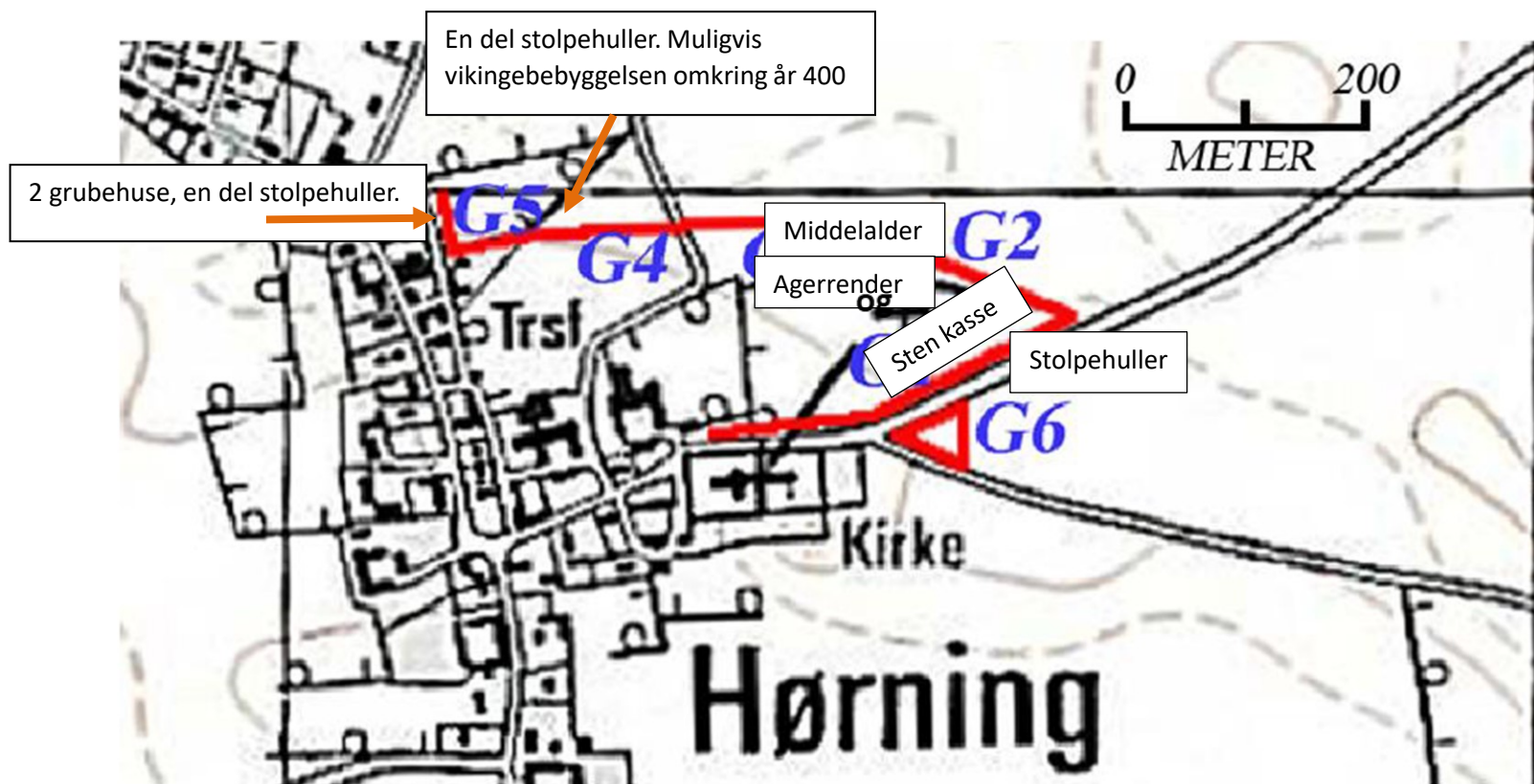
Læsbar tekst: **Sigillum Svenonis**
(har tilhørt en mand ved navn Svend,
som må formodes at have været gejstlig)

**Bogstaver peger på en datering i 1300-
tallet**

Arkæologisk undersøgelse i forbindelse med etablering af spildevandsledning og 2 regnsvandsbassiner.

2010

Kort © Kort og Matrikelstyrelsen © COWI A/S

Arkæologisk undersøgelse i forbindelse med etablering af spildevandsledning og 2 regnvandsbassiner.
2010

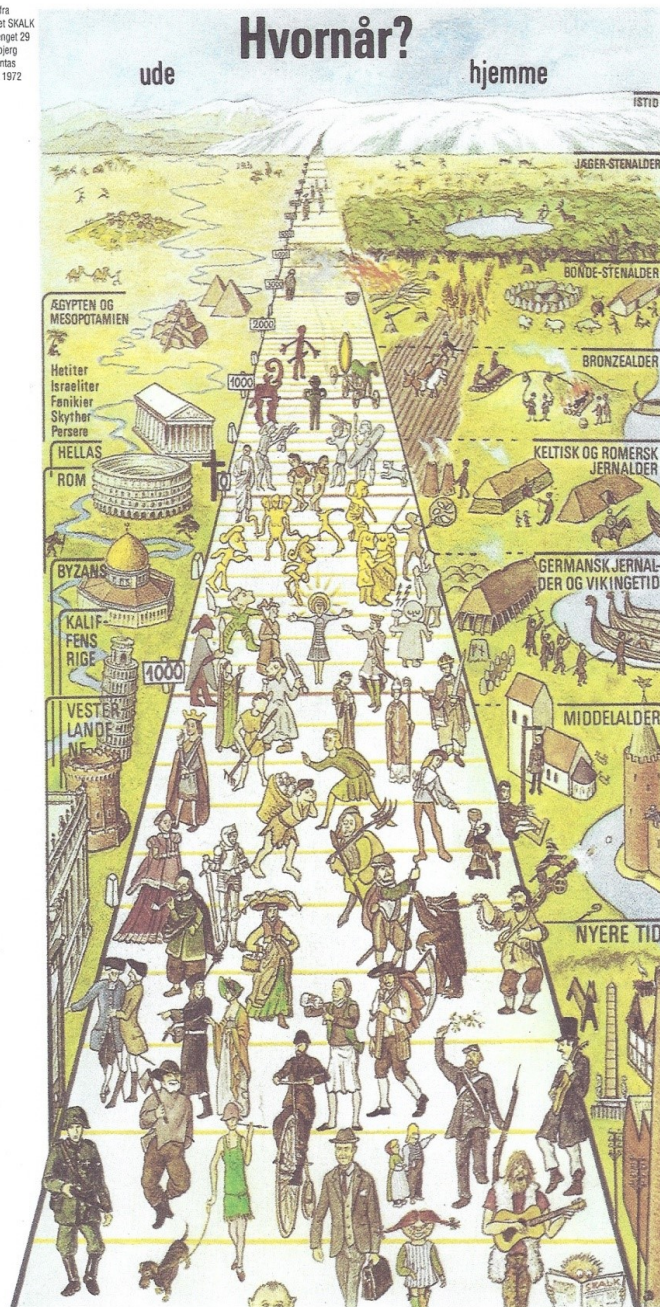
Kort © Kort og Matrikelstyrelsen © COWI A/S

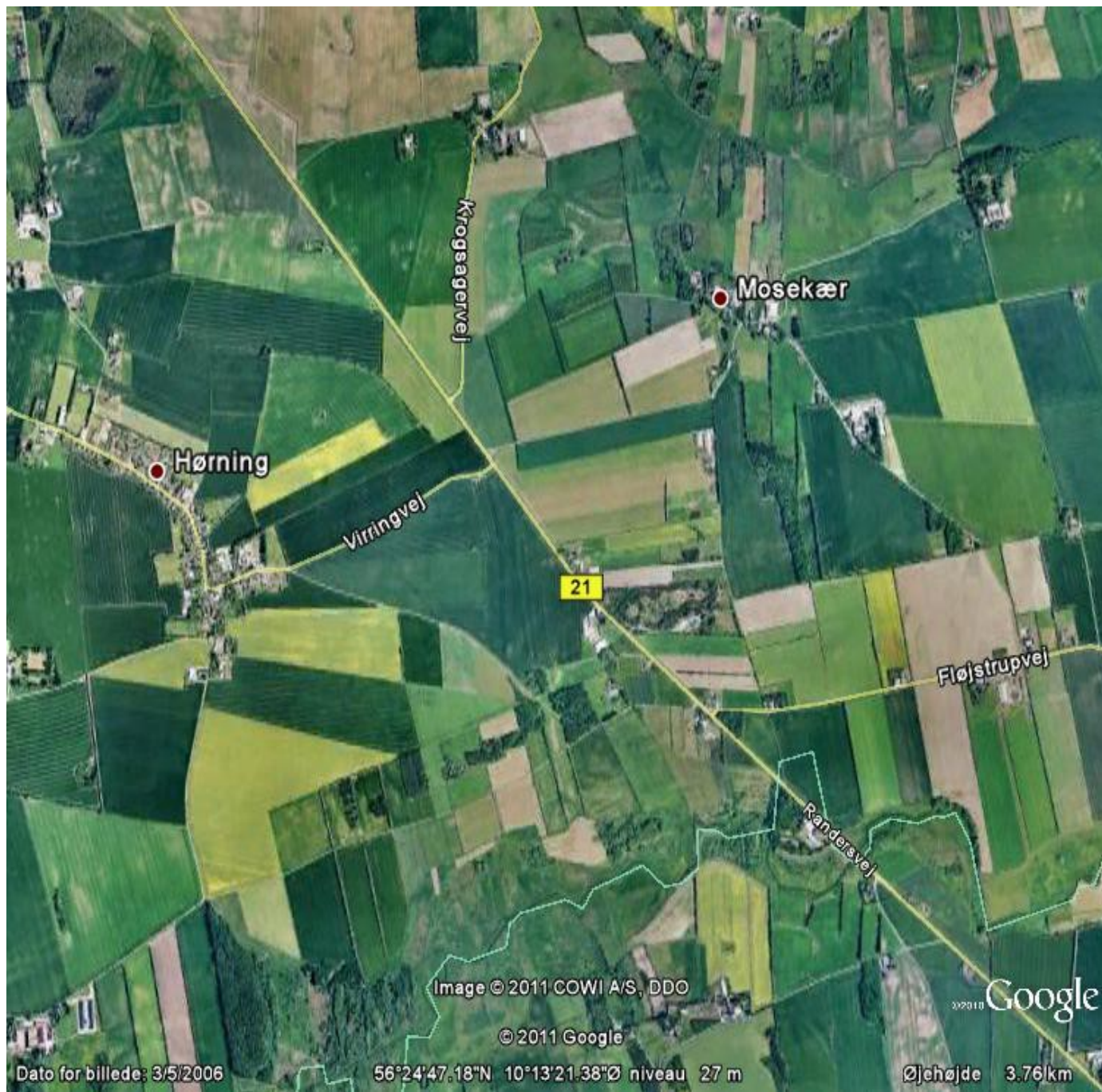
Stavnsager

420

Karen Høilund Nielsen

**Der kan ikke
være meget
tvivl om, at
der er stærk
forbindelse
mellem bo-
/handelsplad-
sen**

**Stavnsager og
Hørning Kirke**

**Gravplads for rig
vikingekvinde**

Hørnings historie: *Det ved vi!*

- 1. Der har været et helligsted (kultsted), -en Hørg**
Hørg > Hørning?
- 2. I ca. 950 gravsat en fornem kvinde i en kammergrav**
- 3. Opbygget en rund græstørvshøj, -ca. 20 m i diameter og kringsat af store sten**
- 4. Den store høj jævnes og på dens plads opføres en trækirke, ca. 1050**
- 5. Trækirken brænder og i ca. 1150 opføres der en kirke i granit**

Hørning

Helligt sted / kult-sted > Hørg > Hørning (?)

Stor aktivitet i Vikingetiden (Stavnsager / Hørning)

Historisk kirke / Hørning-planken

Hørning , -et lokalsamfund med rødder i fortiden